

א. קישון
עשור למותו
של אפרים קישון
1924-2005

מקבץ סיפורים וסטאירות מכתביו:

פארטציה אהובתי, פרטאצ'יה ללא הפסקה עמוד 13
שטוכס, ספר משפחתי עמוד 67
הפוקר, לא נורא עמוד 83
זכר צדיק לברכה, הכל תלוי עמוד 134
רונדו, הכל תלוי עמוד 60
חיות הגן, שמניות באויר עמוד 89
הם יגיעו מחר, שמניות באויר עמוד 85
ידיעה ממקור ראשון, לא נורא עמוד 154
צריך לשכור עו"ד טוב, ספר הסאטירות הראשון עמוד 93
נדנדה, ספר הסאטירות הראשון עמוד 85
נופלים ההולכים ראשונה, חור במסך עמוד 120
מה ההבדל, הכל תלוי עמוד 238
אב נולד, הכל תלוי עמוד 225
בוריס, שמיניות באויר עמוד 11
הג'נג'י עם המפתח, הג'נג'י עם המפתח עמוד 21
צ'י, ספר משפחתי עמוד 191

פארטציה אהובתי

פרטאצ'יה ללא הפסקה, עמ' 13

בקצה המזרחי של אגן הים-התיכון, באיזור רחוב דיזנגוף, משתרעת רפובליקה קטנה אבל גדולה: פרטאצ'יה-עילית. האקלים של ארץ זו הוא סובטרופי מאוד, הלחות והמיסים גבוהים בה במיוחד, על-כן נוצר במקום סוג חדש של אוכלוסייה בעלת אורח-מחשבה גליצו-אוריינטלי מובהק, הרי הוא שבת הפרטאצ'ים המפורסם.

את הפרטאצ'י הממוצע אפשר לזהות על-פי סגולתו, שבשלוש וחצי הוא צריך להיות בחיפה. נוסף לכך, הוא מאחר. זאת אומרת, הוא איננו מאחר, הוא לא בא. אם אפשר למצוא אותו, אז בדרך כלל במקומות עם השלט "הכניסה אסורה בהחלט". אם הפרטאצ'י הקטן נכנס לאיזה מקום, הוא מייד נוגע בכל דבר, כדי לבדוק אם זה אמיתי. רואה סנדוויץ', נוגס ביש, רואה כפתור, מסובב אותו. הוא אוהב לחטט. בכיסים, במגירות, באף.

הסימן הלאומי לנתין פרטאצ'יה-עילית, הוא הבקבוק למטה. בכל מקום שיושבים בו, ובמיוחד בקולנוע, אם שומעים בקבוק מתגלגל ברעש קצוב בין הרגליים על הרצפה, תיכף יודעים ששם יושב פרטאצ'י.

ייחוד לאומי נוסף: המפתחות. בכיסו של הפרטאצ'י נמצאים 21 מפתחות בממוצע, מהם 12 בלתי-מזוהים. כשהפרטאצ'י מגיע הביתה, הוא מנסה בדלת ערב-ערב שמונה מפתחות, עד שהוא מוצא את הנכון, אבל לא איכפת לו, מפני שהוא פרטאצ'י. הפתרון: לאבד את כל הצרור. הוא אוהב לאבד. סוכן בטחוני אחד של ממשלת פרטאצ'יה הגיע החודש לאיסטמבול עם

המסמכים החסויים של המודיעין, וכשפתח את התיק הדיפלומטי, הסתבר שזה תיק הקוסמטיקה של אשתו. זלמה לבית פרידמן. אז הוא טען, הסוכן הפרטאצ'י, שכך אמרו לו, להביא קוסמטיקה, והוסיף מה יש? קיבל נזיפה ופיצויים. עכשיו הוא סוכן ביטוח.

מאוד אופייני הוא יחסו העוין של הפרטאצ'י המצוי להוראות-השימוש. אם כתוב על צידו של הארגז "צד זה למעלה!", הוא שם אותו למטה. אם כתוב באדום "זהירות, שביר!", הוא זורק את הארגז למעלה, אוטם אוזניו באצבע וקופץ הצידה. אם כתוב "לאכסן במקום יבש וקר", הוא שם את זהו על הדוד החשמלי בחדר האמבטיה. לא קורה דבר, כי הדוד אינו פועל. הזמין את שטוקס לפני חודשיים, אבל השרברב לא בא. אז צבע את הדוד מחדש.

הפרטאצ'י הגזעי אוהב צבע טרי. אם משהו מלוכלך, צובע אותו. אם חלוד - עוד שכבה. לצורכי תיקונים שבהם יש צורך בריתוך חשמלי, הוא משתמש בדבק משרדי, במקום ברגים הוא עובד עם סקוץ'-טייפ. אם שם ברגים, אז רק אחד, מקסימום שניים, זה יחזיק.

הפרטאצ'י אוכל ברעש, הולך ברעש, מדבר ברעש, מתלונן על הרעש. אם מכשיר הטלוויזיה שלו שורק, כעבור שנה הוא מצלצל לטכנאי. הטכנאי אומר: נסה להרים צד אחד. הוא מרים, הרעש נפסק. שם קופסת גפרורים מתחת לצד השמאלי של המכשיר. אם הרעש מתחדש - מחליף קופסה. או מכה את המכשיר. בצד ולמעלה, מכות שטוחות. בכלל, אם משהו מתקלקל, הפרטאצ'י מכה. אם לא זז, מחכה יום-יומיים ושוב מכה אותו בצד. אז בדרך כלל זז. סטריאו.

במכונות גדולות הוא בועט. ההסקה המרכזית שלו מתחילה לעבוד זה תריסר שנים רק אם מקבלת בעיטה בתרמוסטאט. הפרטאצ'י יורד כל בוקר למרתף ובוטט. לבסוף הוא שובר את הבוהן. אז מזמין את שטוקס. שטוקס לא בא. נסע לחיפה בשלוש וחצי. הפרטאצ'י קונה שישה תנורי חשמל חדשים במקום ההסקה. שניים מן השישה פועלים, תוצרת פרטאצ'ית.

במוצרים של פרטאצ'י-העילית חומרי-לוואי לרוב. בלחם יש אום, בשקיקי-חלב שמן, בפיתה ג'וק, בשימורים שעון. העם הפרטאצ'י הוא עם הספר, על-כן אפשר לזהות ספר פרטאצ'י תוך שניות אחדות על-פי החוטים הלבנים הנדבקים על צד הכריכה, ועל-פי טביעות האצבעות של מעמד הפועלים בשולי הדפים. אם ברז פרטאצ'י לא מטפטף, הרי מפני שסגרו את המים. גם חשמל סוגרים מדי יום ביומו. הטורבינות בתחנה הותקנו הפוך. עכשיו צובעים אותן. יוסקה.

פרטאצ'י אמיתי מאמין בגילגול נשמות של חפצים. במנקה-ציפורניים הוא מחזק ברגים, בעיפרון הוא מנקה ציפורניים, בגפרורים שרופים הוא כותב. בדרך כלל הוא כותב מספרי טלפונים על צד קופסת-סיגריות קרועה, בשביל לאבד. אם הפרטאצ'י עצבני, הוא מטלפן בנייד, כי הקול "תפוס" מרגיע אותו. אם לא תפוס, סוגר. יודע שזו טעות. אם העצבנות גוברת, הוא לוקח משכנתא. נוסע. הפרטאצ'י הגאה אוהב חופש, סטייק-לבן. קונה בתשלומים, מחשבים. אוהב היגינה, ניקיון: אורז גבינה לבנה רק בעיתוני בוקר. חושו האסתטי מפותח: שם עמוד חשמל לפני כל כניסה ראשית. הוראות. את הכביש הוא פותח מדי פעם. כבלים, צינורות, סקרנות.

לשפה הפרטאצ'ית מילון עשיר ביטויים. "זה יהיה בסדר", פירושו אסון. "סמוך!" רומז שהדבר בלתי-אפשרי. "תיקף", זה שעתיים. "יום-יומיים", שנה. "אחרי החגים", לעולם לא. אם פרטאצ'י מסרב, הרי הוא יאמר "תן צילצול". "נשמור על קשר", פירושו ניתוק. "מה יש", פירושו מה יש. גם חנטריש.

במלחמה הוא בדרך כלל מנצח. הפרטאצ'י נוסע בטנק בכיוון הפוך בגלל תנומה קלה, מכה את האויב שוק על ירך, חוזר, מנצח. יוצא לקרב בטור משאיות, הכול יש לו, תותח, תחמושת, פותח, הכול חוץ ממפתח להחלפת גלגלים. אם יש פנצ'ר בדרך, הוא תקוע באמצע החזית. אבל אין פנצ'ר, מנצח.

חוץ מביטחון לא מעניין אותו דבר, פרט למכבי תל-אביב וחגיגת הבר-מצווה של אביגדור. אוהב גם פיקניק. גבינה. ניירות. אם הרפובליקה הפרטאצ'ית תכבוש בקרוב את הירח, הרי ימצאו על פני הלבנה את הדגל האמריקני, הסמל הסובייטי ועיתון ספורט עם חצי מרגרינה ו-138 בקבוקים ריקים. שוופס.

הוא בעצם בחור טוב, הפרטאצ'י המצוי. היה משתזף כל היום על שפת הים בכיסא-נוח, אלמלא היה הכיסא שבור. הדביק את הרגל בפלסטלינה, אבל לא תפס. צריך לצבוע אותו. בינתיים הכול בסדר, שומרים על הקשר. אפשר בהחלט לחיות בצורה פרטאצ'ית, שאלה של הרגל.

אתמול התפוצץ הברז במטבח והמים זרמו ממנו. על כן הלכתי לאינסטלטור שטוכס שיבוא לתקן אותו. רק אשתו היתה בבית ואמרה שתמסור לשטוכס שיבוא אלי בצהריים. חיכיתי לשטוכס, אך מכיון שלא בא עד הצהריים, הלכתי אליו. רק אשתו היתה בבית ואמרה, שבעלה בא הביתה אבל מיד הלך לאיזה מקום, והבטיחה לי למסור לו, שיבוא אלי בערב. הוא לא בא, על כן הלכתי אליו, אבל לא היו בבית. השארתי פתק שיבוא שטוכס מחר בבוקר. בבוקר הוא לא בא, לכן הלכתי אליו ותפשתי אותו לפני ביתו. הוא הבטיח לי שיבוא בצהריים בשעה אחת. בקשתי שיבוא באחת וחצי, אל הוא אמר שרק באחת יכול לבוא. חיכיתי עד שלוש, אחר כך הלכתי אליו לשאול מדוע לא בא. רק אשתו היתה בבית ואמרה שתמסור שיבוא. הוא לא בא, לכן הלכתי אליו בערב ותפשתי אותו. שטוכס אמר שעד עכשיו היה עסוק אבל עכשיו הוא ינוח רבע שעה ותיכף יבוא. חיכיתי בבית שעתיים, אחר כך הלכתי אליו אבל כבר לא היו בבית. חיכיתי לפני הבית עד חצות ותפשתי כשבאו הביתה. הוא אמר שלא הספיק לבוא, אבל בבוקר ב-8 יבוא. ביקשתי שיבוא בשבע, אבל הוא אמר שאי-אפשר והסכמנו בשבע וחצי. הוא לא בא, לכן הלכתי בעשר אליו, אבל רק אשתו היתה בבית, ואמרה שתמסור לו ושאלה לשמי. בצהריים ראיתי שהוא לא בא, לכן הלכתי אליו. הוא אכל ארוחת צהריים ואמר שתיכף יבוא. אמרתי: אני מחכה. בסוף הארוחה קם שטוכס ואמר שהוא צריך לישון כמה דקות והלך לישון לחדר השני. חיכיתי עד שש, אז אמרה אשתו, שבעלה כבר הלך בשלוש דרך המטבח, אבל תמסור לו שחיכיתי לו. נשארתי אצלם עד ערב. שטוכס חזר בתשע ואמר ששכח שאני מחכה. אמרתי לו, תראה שטוכס, תאמר אם אתה לא רוצה לתקן. אז הוא אמר, איזו שאלה, כמובן שאני רוצה, מזה חיים. הסכמנו שיבוא בבוקר בשבע. בשש כבר הלכתי אליו, הוא דווקא יצא לעיר למלואים. הצטרפתי אליו, עשינו תרגילים במחנה, בערב חזרנו הביתה והוא אמר שרק יחליף בגדים ויבוא. הוא לא בא, הלכתי אליו, אבל רק אשתו היתה בבית ושאלה בעצם במה העניין? אמרתי: הברז מטפף. בבוקר קניתי אקדוח וחיכיתי בביתו של שטוכס עד הצהריים. הוא בא, אכל ארוחה והלך לישון. שאלתי אם איכפת לו אם אשים שרשראות על השמאל שלו ועל הימין שלי? אמר: בבקשה. ישנו, אחר כך הלכנו אלי. לפני ביתי הוא הוציא שמאלו מן הכבל והתחיל לברוח. יריתי אחריו. הוא השיב את האש, אך בסוף אזלה לו התחמושת. אז שטוכס נכנע ותיקן את הברז. עכשיו הוא שוב מטפף.

הפוקר

לא נורא עמוד 83

הקדמה

נא להכיר סוף-סוף את ידידי המהולל א ר ב י נ ק א. רבים חושבים עליו שהוא איננו יצור חי, אלא פרי דמיונו בלבד. זה נכון, אנו המצאנו אותו במו מוחנו. אבל לפעמים אנו תמהים: לכלל הרוחות, מניין לו כל כך הרבה שכל?

פוקר:

ישבנו, אני וארבינקא, בבית-הקפה, ליד קפה שחור מטוש, וחשבנו על הזמן החולף בלי הרף. ראיתי שארבינקא מעביר את שבט מבטו על הנוכחים בחפשו חומר, אך רק ספל-חרס העלה בידו. דומיה סמיכה ירדה עלינו.

- טוב - אמר לבסוף ארבינקא - נשחק פוקר.

- לא - עניתי - אני שונא קלפים.

- מי מדבר כאן על קלפים? התכוונתי ל"פוקר יהודי"...

במהרה הוברר במה העניין. את הפוקר היהודי משחקים בלי קלפים ובלי שום דבר, במוח הצלול בלבד, כיאות לעם הספר.

- אתה חושב על מספר אחד וגם אני חושב על מספר אחד - הסביר לי ארבינקא - ומי שחשב על מספר גדול יותר, הוא זוכה בבאנק. כל זה מאד פשוט למראית עין, אך למעשה יש מקום להרבה ואריאציות. איך זה נראה לך?

- בסדר - עניתי - נשחק משחק-נסיין אחד.

שנינו שמנו חמשה גרושים על השולחן והתחלנו לחפש מספר. מקץ שעה קלה רמז לי ארבינקא שהוא כבר מוכן. אמרתי לו, שגם אני גמרתי.

- אם כן - כך ארבינקא - הכרז על מספרך!

- 11 - אמרתי.

- 12 - אמר ארבינקא ולקח את הכסף. מאד כעסתי על עצמי, משום שכל הזמן חשבתי על ארבע-עשרה ורק ברגע האחרון שיניתי את מספרי.

- שמע - פניתי אל ארבינקא - מה היה קורה אילו חשבתי על 14?

- איזו שאלה! הייתי מפסיד כהוגן. הרי דווקא זהו המרתק בפוקר. אף פעם לא יודעים כיצד יפול דבר. אבל אם משחק-האזארד כזה כל כך מעצבן אותך, מוטב לנו להפסיק בעוד מועד...

- עזוב אותי - הרימותי קולי - נשים עשרה גרוש בבאנק ונשחק עוד משחק אחד!

עשינו כך, אך כעת כבר שקלתי יפה במספרי. בסוף פתחתי בשמונה עשרה!

- לכל הרוחות - התגדף ארבינקא - יש לי רק 17! גרפתי את הכסף אל כיסי וחייכתי. ארבינקא ודאי לא פילל שאני אסגל לעצמי את רוח הפוקר במהירות כזו. הוא ודאי חשב שאני אכריז על חמש-עשרה, או מכסימום על שש-עשרה, אך לא העלה על דעתו, שאפתיע אותו בפצצה של שמונה עשרה! ארבינקא קימט את מצחו בחימה כבושה והציע עוד משחק, בכסף כפול. אמרתי: "בבקשה ארבינקא, כמה שאתה רוצה". כמעט לא יכולתי להסתיר את שמחתי, כי בינתיים מצאתי מספר פאנטאסטי: 35!

- פתח - אמר ארבינקא וקווי פניו נמתחו.

- 35 -

- 43!!

והוא חטף את הבאנק של ארבעים גרוש! הרגשתי כיצד זורם הדם אל ראשי.

- שמע - שרקתי לארבינקא - אז מדוע לא הכרזת גם במשחק הקודם על 43?

- מפני שחשבתי רק על 17! - התרעם ארבינקא - הרי זהו היפה בפוקר! אף פעם לא יודעים מתי ואיפה!

- לירה! - פלטתי בקול צרוד וזרקתי את השטר על השולחן. גם ארבינקא הוציא סכום כזה מכיסו בתנועה איטית. המתיחות עלתה בהרבה. הכרזתי על 54!

- תיקו - פרץ ארבינקא - גם אני חשבתי על 54! עוד פעם!

עשיתי קומבינאציה-בזק. "אתה וודאי חושב ששוב אקפוץ באחת-עשרה - הרהרתי בלבי - אבל הפעם תתאכזב, נערי!" - ובחרתי במספר גבוה מאד: 69!

- אתה יודע מה? - פניתי אל ארבינקא - פתח עכשיו אתה!

- כרצונך - כך ארבינקא - מה זה משנה? המספר שלי: 70!

העולם חשך בעדי. ידי החלו לרעוד קלות.

- נו - האיץ בי ארבינקא - מה המספר שלך?!

- אני מצטער מאד - לחשתי כשעיני מושפלות - שכחתי בינתיים...

- שקרן! - צעק ארבינקא - אתה לא שכחת, אלא פשוט חשבת על מספר קטן יותר! תחבולה ישנה מאד! שתתבייש!

רציתי לסטור על פניו בעד המחשבה המזוהמת הזאת, אך בסוף הבלגתי. בלי אומר ודברים, בבוז מסויים, הוספתי עוד לירה על הבאנק, וחשבתי על מספר קטלני המסוגל להפיל פיל - 96!

- פתח, מנוול - זרקתי לארבינקא והלה התכופף קמעא מעל השולחן ושרק לעברי בלאט:

- 1653!...

חולשה כללית משונה השתלטה על כל מאודי.

- 1800 - מלמלתי, שקר ומלמל, בלשון רפה.

- אז קונטרה! - הכריז ארבינקא וסחב ארבע לירות מעל השולחן.

- מה זה "קונטרה"?! - צרחתי - מה זה?!...

- אף פעם אל תתרגז בפוקר! - לימדני ארבינקא - כולם יודעים שקונטרה פירושה: כפול. כלומר, אחרי קונטרה נחשב המספר שלי כפול. פשוט מאד...

שמתי חרש חמש לירות על השולחן.

- 2000 - פתחתי.

- 2417 - כך ארבינקא.

- קונטרה - הכרזתי ועמדתי לקחת את הארנק, אך ארבינקא תפס את ידי..

- רה-קונטרה! - לחש וטאטא עשר לירות אל כיסו. הרגשתי שהעורקים כמעט מתפוצצים בראשי...

- רה-קונטרה משמעה: פי שלושה. - הסביר לי ארבינקא - וברור כי 2417 כפול שלושה שלי עולה על כפליים של 2000 שלך. מה אין להבין כאן?

- שמע - גנחתי - אם כן הדבר, גם אני הייתי יכול לומר רה-קונטרה במשחק הקודם, לא כן?!

- כמובן - ענה ארבינקא - אני דווקא השתוממתי שאתה לא השתמשת בטריק זה. אבל זהו הפוקר, חביבי! פוקר צריך לדעת לשחק! כאן אין חכמות!

הבאנק היה כבר עשר לירות. "פתח!" צווחתי. ארבינקא נשען אחורה בכסאו ואמר בקול מגרה:

- 4!

- 10.000.000! - הכרזתי בארשת נצחון ועל כן הוסיף ארבינקא בשלווה:

- פ א ג א ט!

והוא לקח את הכסף. אז התחלתי לבכות. ארבינקא ליטף את שערותי בהבנה וביאר לי, כי השחקן המצליח להודיע קודם על פאגאט, הוא זוכה בבאנק בלי שימת לב ליחס המספרים. הרי דווקא זהו הפוקר, שתוך שניות צריך למצוא את הצעד הנכון...

- עשרים לירות הבאנק - נחרתי ושמתי את כספי האחרון בכף הקלע. גם ארבינקא הוסיף עשרים לירות. הזיעה הקרה בעבעה על פדחתי. ארבינקא עישן בשקט ורק עיניו נצטמצמו כלשהו.

- מי פותח? - שאל.

- אתה - ענית. והוא נפל בפחי כמו ארנב טיפש.

- אם כן, אני מתחיל - אמר ארבינקא - "פאגאט" - והושיט ידו לקחת את כל הכסף.

- רגע! - עצרתי בעדו - "בן-גוריון!"

ותחבתי את הבאנק הלאומי הזה אל כיסי. "בן-גוריון מבטל את הפאגאט - ביררתי לארבינקא - אלא שדומה כי כבר מחשיך בחוץ, הגיע העת, ארבינקא ללכת הביתה". שילמנו ויצאנו. ארבינקא דרש בחזרה את כספו בטענה שאני המצאתי את בן-גוריון בו במקום. אמרתי לו שזה נכון, אבל דווקא זהו הפוקר היהודי שלא נותנים כסף בחזרה.

זכר צדיק לברכה

הכל תלוי, עמוד 134

הקדמה

מבטנו מופנה אל העתיד, אך בלבנו שמור המקום, בו מונח כבוד מפלסי-הדרך. שמעת, אמיץ דולניקר נפטר הבוקר! לא! לא! כן! רבונו של עולם, מי זה? .. זכרם של גדולי הדור מלכדים את האומה כדי עם אחד שפה אחת. אלמלא היו לנו גדולים כאלה, היינו צריכים להמציא אותם. בעצם למה לא?

זכר צדיק לברכה:

בכל הפרשה אשמים השפיגלים, שהזמינו את מר גרינבוטר לארוחת ערב בדיוק ביום חמישי, כשהלה משמש, כידוע, עורך לילה במערכת הבטאון "גדר". מר גרינבוטר לא חיכה איפוא אותו אמש עד סגירת הגליון סמוך לחצות, אלא עבר בשעה 10.30 על עמודיו המוכנים של העתון וראה שהכל כסדרו וחמק לו מן המערכת אל השפיגלים. רק את הקטע האחרון של המאמר החגיגי על אודות ההסתדרות לא מצא בין ההגהות ועל כן רשם ביד חופזת בשולי העמוד הראשון, בשביל יצחק, הלא הוא המעמד הוותיק, הוראה בזה הלשון:

"הסתדרות לשים במסגרת" והוסיף "אבל יצחק הסוף איננו".

אחרי כן אץ מר גרינבוטר אל השפיגלים ושכח את כל הענין, הן מפני שידע כי יצחק הוא מעמד סוג א' ואפשר לסמוך עליו, הן מפני ששכח.

בבוקר נטל מר גרינבוטר את העתון לידו, הציץ ונפגע, עד כי קפץ מתוך מיטתו כנשור נחש קדמון. מעל העמוד הראשון במסגרת-אבל עבה התנוססה מודעת הענק הבאה:

יצחק הסוף

איננו

ההסתדרות הכללית של
העובדים העבריים בא"י

מר גרינבוטר שצץ אל המערכת מבוהל ומקוצף כאחת, אך נסתבר שרק הוא עצמו לא שם לב לטעות שנפלה. יצחק, המעמד הוותיק, הקשיב שעה קלה לזעקותיו, אחר כך חיפש ומצא את הגהת העמוד הראשון מאמש, והפגין לנגד עיני עורכו את כתב ידו הוא בו כתוב כלשונו: "הסתדרות במסגרת אבל יצחק הסוף איננו". מר גרינבוטר החוויר קלות וטרף רגליו, טרף קלל, אל ההנהלה, כדי לתת הסבר כלשהו לשערוריה, אך אלה, המנהלים האדמיניסטרטיביים למיניהם היו שרויים דווקא במצב רוח מרומם, מכיון שאך לפני דקות ספורות קיבלו הודעה ממחלקת הפרסומת לפיה לא פחות מעשרים ומשתים מודעות-אבל

שמנות וטובות הגיעו מכל קצוות הארץ לרגל פטירתו ללא-עת של יצחק הסוף ז"ל. מר גרינבוטר ראה שאין כאן כל טעם בבירור העיניים ולא הפטיר לפני המנהלים אלא מלים ספורות על המכה הכבדה שבמות האיש, ויצא מאצלם שמח וטוב לב כמי שניצל דרך נס.

כך קרה שלמחרת היום היו עמודי "גדר" מוצפים מודעות-אבל, כגון:

"עטופי יגון אנו מודיעים על מותו ללא-עת של יקירנו יצחק הסוף ז"ל. "שטוכס-טיל" אגודה צרכנית שיתופית בע"מ, הנהלה ועובדים" או "מועצת פועלי יד אליהו שרניים באבל כבד על מותו הפתאומי של יצחק הסוף נ"ע מבוני הישוב, אדם אציל ויפה נפש". אולם כל זה כאין וכאפס לעומת הגליון שביום השלישי להילקח האיש, מאחר שלגליון הזה נאלצו להוסיף תוספת של שני עמודים שלמים רק בשביל מודעות האבל. "המשביר המרכזי" תפש לבדו חצי עמוד ("רגשי השתתפותנו באבל הכבד על מותו ללא-עת של חברנו יצחק (הנדל) הסוף ז"ל בדמי ימיו) וגם "החברה לקידוח נפט בדרום בע"מ" גילתה זעזוע ניכר ("אתכם באבלכם בהילקח היקר באדם") ואף טעות מצערת אחת: ("מיטב איחולינו למשפחת הסוף לרגל הולדת הבת, משפחת ביליצר").

גם בשאר עתוני הבוקר רבו המודעות כחול על שפת הים, הגם שלא בעוצמה כזו. עורכו הראשי של העתון המכובד "המולדת" התרגש לא מעט על שלא הוא הודיע ראשון על מות האישיית הציבורית הנודעה, וכדי לכפר על פיגורו ציווה מיד את מנהל מדור הספורט לכתוב "פלק" שלם על אודות הנפטר. עורך הספורט פישפש והתענין, התענין ופישפש, אך האנשים זכרו את הסוף ז"ל רק באופן מטושטש, על כן הוא נאלץ - למען מנוע צרות עם העורך הראשי - לכתוב נקרולוג על פי נסיון וחישובים מקובלים בלבד:

"הסוף (הנדל) יצחק, מוותיקי הישוב הבונה, נפטר שלשום אחה"צ בביתו באופן פתאומי - דברי הנקרולוג - והובא למנוחה בבית העלמין המקומי. יצחק הסוף היה מראשוני ההגנה ופעל כמעט בכל ענפיה של ההתיישבות העובדת. בגימנסיה היהודית במינסק שברוסיה, אותה גמר בהצטיינות, היה הרוח החיה בין התלמידים וייסד תנועת נוער ציונית חשאית. יצחק הסוף עלה לארץ עם משפחתו בראשית המאה. זמן קצר לאחר שדרכו רגליו לראשונה על אדמת ציון, עבר לגליל התחתון והצטרף לתנועת "השומר" שהיה ממייסדיה. כמה שנים לאחר מכן, עם תום מלחמת העולם הראשונה, היה בין הראשונים שהתנדבו לשירות במשטרה המאנדאטורית והגיע לדרגת קצונה, אך כשנסתבך עם הממונים עליו יצא בדימוס. הסוף הצטרף אל גרעין דגניה ועם הקריאה הראשונה נתן כתף לניהול קרן הייסוד. נשא תפקידים ציבוריים שונים בארץ ובחו"ל, בין היתר שימש גם מנהל בפועל של הסוכנות היהודית, אך לאחר תקופת שירות ארוכה פרש מעבודתו והתמסר לבעיות ההסתדרות. לפני שנתיים עבר לגור עם אשתו למקום מגוריו האחרון, שם כיהן עד יום מותו כנשיא המועצה".

הבריות, כמו תמיד, נזכרו בו באיחור, ובושו על כך. בעצרת הזכרון לרגל מלאות השלושים השתתפו המוני אזרחים, אשר הקשיבו בהתרגשות רבה לנואמים שסקרו את פעלו של יצחק הסוף: "החווה והמגשים, מפלס הדרך ההולך לפני המחנה - קרא שר החינוך והתרבות - תבונת-נסיון מופלאה, נאמנות לאין גבול, התמסרות ללא סייג". בעיני הקהל נצנצו דמעות של תוגה כנה כשמקהלת הגברים של גבעת ברנר סיימה את הערב בהשמיעה את השיר: "אהבת ציון" למשורר שאול טשרניחובסקי ז"ל.

כשהושלמה בנייתו של בנין המרכז בתל-אביב, לא היה כל ווכוח בנוגע לשם היכל הפאר. זמן ארוך חיפשו את הקרובים החיים של יצחק הסוף כדי שיואילו להשתתף בחנוכת "בית הסוף", אך כיון שלא מצאו אף אחד, יצא ראש העיר וחתך את הסרט בשם אלמנתו של המנוח. הבנין הענקי היה ראוי לנושא שמו. בעלותך על מדרגות השייש מיד נתקלת בתמונתו הגדולה של יצחק הסוף ז"ל, אשר נתלתה במקום מרכזי ותחתיה זר פרחים שונים ומרובים מטעם מוסדות, אישים ואזרחים פשוטים. פורטרט-השמן היפה הוא פרשה בפני עצמה הצייר בר-הוניג שנבחר להנציח את האיש, לא הצליח לגלות כל תמונה או תצלום של האדם הנחבא אל כליו ורק ברגע האחרון העלתה ידו בארכיון וועד הפועל תצלום מלפני 35 שנה, בו זוהה על ידי בעלי זכרון יצחק הסוף, כשהוא ניצב מאחורי יוסף קויבישבסקי וחיוכו הסלחני הידוע על שפתיו. למרות תקלות-לידה אלו השכיל בר-הוניג לשחזר את דמותו הנאצלת של הנפטר ובפרט הפליא - כפי שצינו רבים מן המבקרים - לצייר את עיניו הבערות והנבונות של "איציק שלנו".

קובץ יצירותיו של יצחק הסוף ז"ל מתוך עזבונו הספרותי עמד להופיע במהדורה העממית של הוצאת "גביר". עורכי ההוצאה חיטטו בין עתונים מצטהבים מיושן ומצאו כתבים רבים מפרי עטו, אשר רובם ככולם הופיעו בלי חתימה, אך סגנונו המקורי והחריף של י. הסוף ביצבץ בכל שורותיהם, עד שלא נותר מקום לספק. אולם לפני הופעת הכרך השני לנאומיו המזהירים של הסוף, נפל דבר שהיה בו כדי להטיל אנדרלמוסיה ידועה בגורל הספרים האלה. כלומר קרה, שמר גרינבוטר, ששם הרחוב שלו הוחלף לפי בקשת הקהל לשם החדש "שדרות יצחק הסוף", נשבר מקצב המאורעות וישב לו ופירסם מאמר ראשי, בו

היכה על חטא וגילה שבאשמתי הוא הומצא האיש בחזקת יש מאין. מר גרינבוטר הוכיח שחור על גבי לבן שיצחק הסוף לא היה ולא נברא - ותגובתו המידית של הציבור לא בוששה לבוא. בטכס הפתיחה של בית הספר התיכוני על שם יצחק הסוף, שחל למחרת הופעת המאמר החושף, אמר מזכיר וועדת התרבות של המפלגה בין השאר:

- ...ואשר לאי-אלו כתבים, השמיצו אותו בחייו וברור ששמיצים אותו גם אחרי מותו. אבל תשובתנו היא זו: סלקו ידיכם מזכרו של יצחק!...

מר גרינבוטר, דעתו נטרפה עליו במעמד זה והחל צועק בקול גדול שאין כאן אלא מודעה אשר הופיעה בטעות - ועל כן סולק מקרב החוגים בידי הסדרנים. הוא הובא לבית חולים, אך הטיפול המסור בו לא שיפר את מצבו, מאחר שגם בית החולים נקרא על שם יצחק הסוף ז"ל, ולא עוד אלא פסל האיש עומד בגינה כשיד ימינו מושטת ומצביעה לעבר העמק, שכה דבק בו בחייו. מר גרינבוטר התחיל באחד האמשים החמימים להשתולל עד כי נאלצו לסגרו בבית המשוגעים. מאחר שגם זה לא עזר, הוציאו אותו והעניקו לו את "פרס הסוף לספרות יפה" מטעם עיריית רמת גן, כהערכה לפעלתנותו העתונאית, ואז - רק אז נחה דעתו עליו ושקט מר גרינבוטר ולא הציק עוד.

רונדו

הכל תלוי עמוד 60

הקדמה

מי לא אוהב ממתקים? אין שמחה גדולה מלקבל במתנה קופסת בונבונארה כזו. לא התכבדתם באף אחת בזמן האחרון? לא להתרגש! אנו אשמים בכך.

רונדו:

"לא המקבל מתנה שמח, אלא הנותן מתנה לחברו שמח" - כתוב בתלמוד זזה בדיוק ככה. כל אימת שמתגלה בבית איזה חפץ שאין חפץ בו, אנו אומרים: "נו, את זה ניתן מהר במתנה לחברינו". ולא עוד, אלא שיש לנו מחסן דורונים ממש, שי שי ויעודו, מסודר ומתויק לפי מחלקות. אם אנחנו מקבלים מתנה יפה מידי הזולת, מיד מאכסנים אנו אותה באגף המתאים. ציוד תינוקי, למשל, עובר אוטומאטית למח' הברית-25 ס"מ ומעלה - למחלקת הבר-מצווה, וואזה גועלית - לחתונה, עציץ מחורבן Xמילה, ספר עברי בגודל 20 - להולדת, מאפרת-נפל - לחנוכות (בית), וכן הלאה.

אולם מה עושה הדיבוק?

באחד האמשים איתרע אסונא בישא. קיבלנו מאת בן-ציון ציגלר במתנה "בונבונארה" כזו, עם היפהפיה המקומית המוקפת פרחי טכניקולור למעלה. שמחנו לה עד מאד, מפני שזוהי מתנה רב-צדדית בהחלט, מתאימה לכל הזדמנות. על כן עמדנו לאחסן אותה במחלקה האכסקלוזיבית "שמאטעס כללי". ברם ברגע זה קרה משהו מזעזע: פתאום נתחשק לנו לאכול שוקולאד! קרענו את הצלופאן ברטט, פתחנו את הבונבונארה - ונתגלעו לנגד עינינו התוהות תריסר אבנים, מוריקות בתכלית העובש...

- זה עובר כל גבול - אמרה האשה - זה השוקולאד הקשיש ביותר שראיתי מימי...

ובחימה השפוכה יצאנו והתנפלנו על בן-ציון ציגלר. הגבר החוויר והתנצל, שבעצם גם הוא קיבל את הבונבונארה אשתקד, לרגל הסמכתו לעורך-דין, מאת ידידו בנפש בר-הוניג. טילפנו לבר-הוניג ואמרנו לו: מה זה? האיש השיב בגימגום, שגם הוא קיבל את הקופסא לרגל הנצחון בסיני מאת המהנדס גליק. הלאה! המהנדס קיבל אותה לפני ארבע שנים, כשנולדו לו תאומים מאת גיסתו (כלומר, השוקולאד ממנה!). הגיסה קיבלה מאת גולדשטיין (1954). גולדשטיין מאת גלזר. גלזר מאת סטלמך. סטלמך מאת הדודה אילקה. אילקה... מאת... כן... מאת נ... ב-1951. כן, אני כבר זוכר... קנינו לה מתנה, לרגל ניתוחה ברגל...

הבונבונארה הזאת עברה איפוא את כל היישוב, השתתפה בכל המסיבות, חנוכות ויריות אבן-פינה - וכעת נקטלה בידינו בדמי ימיה. לולא פתחונה, אולי היתה מגיעה לגבורה (אז מתפוררת הקופסא). אנו מוצאים לחובתנו העגומה להודיע ליישוב העברי, שהבונבונארה היחידה הוצאה מן המחזור.

מישהו צריך לקנות חדשה ושוב לפתוח את השרשרת שנותקה. מצטערים

אדוני - אמר לנו המו"ל שלנו באחד האמשים האלה - בטרם תתחיל לכתוב ספר חדש, תשקול היטב, מי קורא עוד עברית בארץ הזאת...

- יש עוד - השבתי בעקשנות - מספרים, שבגבעתיים גר זוג אחד הקונה כמה ספרים עבריים בשנה.

- יתכן - כך המו"ל - גם אני שמעתי עליהם. אבל אי-אפשר לבסס את ההוצאה העבריים על הזוג הזה. לכן הייתי מציע לך, שתתחיל גם אתה לכתוב בשביל ילדים. הם עוברים לאנגלית בגיל 17 בלבד ועד אז, באין ברירה, הם מוכרחים לקרוא עברית...

- טוב - אמרתי למו"ל שלנו - אכתוב ספר ילדים. מה הולך עכשיו ?

- חיות.

- טוב, אז אכתוב על חיה אחת.

- איזו ?

- עוד לא חשבתי על זה. נגיד אכתוב על גדי אחד "חד גדיא"...

- ילד - כך המו"ל - כבר נוצל. "תעלוליו של גדעון הגדי". מכרנו שמונה מהדורות. סיפור די נחמד. גדעון הגדי בורח מן הבית ונוסע בג'יפ העירה, אבל אחרי הרפתקאות רבות הוא נוכח לדעת, שהטוב ביותר בכל זאת בבית, והוא חוזר אל אמו העז. עליך למצוא, אדוני, חיה נדירה יותר, כי כבר כתבו ספרי-ילדים כמעט על כולן...

- מה דעתך על דוב ?

- בשבוע שעבר הוצאתי לאור את האחרון בסריה. "טומי דוב-הנמלים".

טומי בורח מן הבית אל הנמל ורוצה להיות מלח, אבל בסוף הוא חוזר הביתה, מפני שנוכח לדעת, שהטוב ביותר בכל זאת בבית. הכל היה כבר, אדוני, חתול, פר, פרה, פרפר, אייל, זברה, צביקה...

- אולי תן ?

- יש. "נתן התן מצטרף למחתרת". שש-עשרה מהדורות.

- בורח מן הבית ?

כן, בג'יפ. עליך למצוא משהו חדש.

- גירית ?

- אוהו ! זה השלאגר עכשיו. "נורית הגירית בת-אביב". היא בורחת מן הבית...

- עטלף ?

"ז'אקו העטלף ו-40 השודדים". הרפתקאותיו של עטלף קטן העוזב, ברוב טיפשותו, את הוריו...

- אבל חוזר ?

- בטח. בג'יפ.

המו"ל שלנו קם וניגש אל המחסן.

- קשה למצוא חיה פנויה - מילמל תוך כדי חיפושים קדחתניים בין הספרים - הנה "ארנון העייט באולימפיאדה", "קוקו החלזון העליז" ו"סיפורו של משה הארגמן", הבורח מן הבית כדי להיות אמרגן...

- יש! - צעקתי - תולעת-גשם!

- עשרים-ושלוש מהדורות - גיחך המו"ל שלנו - "גוסטי תולעת-הגשם יורד לים". תעלולים לא רעים. הוא עולה לאוניה...

- איך?

- מסתתר בתוך משלוח של ג'יפים.

- אני מבין. אז לא נשאר לי כנראה, אלא הפשפש בלבד...

- "צ'ופי הפשפשת מסדרת את המכס". יצא בסתו. היא בורחת מן הבית דרך הפשפש האחורי, לא רע לגמרי...

- נחשים כבר היו?

- לאין ספור. "דודו הצפעון החביב בקירקס הנווד". הוא מתידד עם הילד הקטן של השכנים והם בורחים מן הבית יחד עם מיצי היתוש...

- שמא קרפיון?

- "קארצ'י הקרפיון בחיל האוויר".

- שבלול?

- "צ'יקי וצ'וקי השבלולים השובבים". הם תאומים, עוזבים את הבית שעל גבם, אבל חוזרים אליו בגלל הקור...

- טוב - נאנחתי - ספוג-הים.

- מצוין! - אורו פני המו"ל שלנו - נדמה לי שזה עוד לא היה. אבל עליך לכתוב מהר, מפני שאם יגלו זאת, תוך שבועיים יופיעו שלוש וורסיות...

- סמוך עלי - כך אני - תוכל להדפיס בקאטאלוג "פוגי הספוג בא העירה"...

- ר ו ץ! ...

רצתי הביתה עד כלות נשימתי. הבוקר גמרתי את הכרך הראשון בסידרה. הסיפור הוא לגמרי לא רע: פוגי בורח מבית הוריו כדי להיות לספוג-מטבח בירושלים הבירה, אבל אחרי תעלולים שונים הוא חוזר הביתה. אני חושב שהוא יחזור בג'יפ. מה שבטוח בטוח.

הם יגיעו מחר

שמניות באויר עמוד 85

אפרים - צעקה האשה מן החדר הסמוך - אני כבר כמעט מוכנה...

קרה זה בשעה תשע וחצי בערב, ביום כ"ו בטבת תשכ"ה (31.12.64). האשה ישבה לפני הארון מאז שקיעת השמש, והכינה את עצמה לקראת המסיבה אצל טיבי לרגל סוף השנה הגרגוריאנית. הזכרתי לה שהבטחנו למארחים להגיע בעשר ועל-כן ציינה הקטנה, שכולם מאחרים רבע שעה, הואיל והתחלת הערב ממילא משעממת, מפני שאין עוד אווירה.

- כל השמלות שלי סמרטוטים ישנים - העירה הקטנה בתוגה - אין לי מה ללבוש...

את ההערה הזאת אני שומע כל פעם שאנו עוזבים את ביתנו מאיזו סיבה או מסיבה שהיא, בלי כל קשר למצב המלתחה הדשנה. כוונת ההערה לעורר בי רגש-נחיתות בתור מפרנס וחוסר-בטחון עצמי לקראת הבחירות. כלומר, אני לא מבין דבר וחצי דבר בשמלות שלה, לדעתי כל אחת מחורבנת, ובכל זאת תמיד אני צריך לבחור איזו שמלה היא תלבש, למה?

- יש לי השמלה השחורה הפשוטה - מונה הקטנה את האפשרויות - הכחולה עם הפתח העמוק.

- זהו זה - אני אומר - עם הפתח.

- זה חגיגי מדי. אולי השמזיה?

- כן - אני אומר - זה נראה לי.

אבל היא לא ספורטיבית מדי?

- ספורטיבית? - אני צוחק צחוק פרוע - מה פתאום ספורטיבית?

מה זה שמזיה בכלל? רק אלוקים יודע. אני סוגר לה את הריץ-רץ' והולך לחדר האמבטיה להתגלח, ואילו האשה מחליפה את זוג גרביה לצבע מתאים יותר. בקושי היא מוצאת גרב מתאים, אבל אין לו זוג. זה חוק בראשית: גרביים מוצלחים תמיד בודדים בחיים. בגלל זה היא נאלצת עכשיו להוריד את השמזיה ולחפש סמרטוט אחר המתאים לפנינים שקיבלה ליום הולדתה האחרון מאשת בעלה.

- כבר עשר - אני מזהיר תוך כדי לבישה נחפזת - נאחר!

- אין דבר - כך היא - תשמע שתי בדיחות מלוכלכות פחות...

אני כבר לבשתי את מכנסי החגיגיים והאשה עודנה מהססת בנוגע לשאלה:

פנינים או סיכת-כסף? הפנינים דקוראטיביות יותר ואילו הסיכה עושה יותר רושם. אם נגיע באחת-עשרה זה יהיה נס. אני מתחיל לקרוא את העתונות היומית. האשה מחפשת חגורה מתאימה לסיכת-הכסף והיא מתייאשת: אין לה ארנק מתאים לחגורת-הלכה החדשה. אני מתחיל לכתוב כמה מכתבים, רישומים, פרפראות...

- אני כבר מוכנה - צועקת האשה מבפנים - בוא תסגור לי את הריץ-רץ'!...

מה עושות עם רוכסיהן נשים עגונות, שבעליהן נמלטו בעוד מועד? הן כנראה, אינן הולכות למסיבות סילבסטר. גם אנחנו לא נלך. הקטנה קושרת סינר-ניילון קטן סביב צווארה ומתאפרת. לעת עתה היא שמה את הגרונד מתחת לפודרה. העיניים טרם נקרעו בפוך, הן תרות על פני המגרות אחרי נעליים מתאימות לארנק. הזוג הבהיר נמצא דווקא בתיקון, השחורות עם העקבים הגבוהים יפות אבל אי-אפשר ללכת בהן, בעקבים הנמוכים לעומת זאת אפשר ללכת אבל הם נמוכים...

- אחת-עשרה - אני קם ברתיחה - אם לא תגמרי תוך דקות ספורות, אלך לבדי!

- אני כבר מוכנה - צועקת האשה מבפנים - אתה בין כך לא יודע לרקוד טוויסט...

היא מורידה את סינר-הניילון הקטן, מפני שהחליטה בכל זאת לקחת את השמלה השחורה הפשוטה. למה לסבך את העיניים, נכון? אבל היכן הגרביים המתאימים? איפה הגרביים הכהים? אחת-עשרה וחצי. אני נוקטת תחבולה מחוכמת:

קם, ניגש בצעדים כבדים לדלת-הכניסה, צועק "שלום" זועף, מניף את הדלת בחזקה (כאילו יצאתי!) - ונשאר לחוץ אל קיר ההול בנשימה עצורה...

דומיה בפנים. היא, כנראה, נשברה, הקטנה. יד חזקה תמיד מועילה. איך אמרו חז"ל? בלכתך אל אשה אל תשכח את השוט...

כבר עברו חמש דקות בעולם הדממה. קצת לא נוח לעמוד ככה כל החיים בהול. שמא קרה איזה אסון בתוכי החדר...

- אפרים - צועקת האשה - בוא סגור לי את הריץ-רץ'!...

היא לבשה שוב את השמזיה (לשחורה הפשוטה נפרם התפר מתחת לשרוול).

היא מחליפה גם את הגרביים ומתלבטת בנוגע לפנינים.

- תעזור קצת, למען השם - היא אומרת - מה אתה מציע?

אני מציע את המיטה לקראת שינה בריאה. אני מתפשט לפיג'מה ללא הגה.

- אל תעשה צחוק מעצמך - רוטנת הקטנה - אני מוכנה תוך עשר דקות...

השעה שתיים-עשרה. קול אורלוגין קורא חצות, בפונדקים כבה הנר. לילה טוב. אני מכבה את האור הקטן ונרדם על משכבי. מבטי האחרון עוד שוזף את דמות האשה הכורעת לפני הראי עם סינר-הניילון הקטן סביב צווארה ומציירת את גבותיה. אני שונא את הסינר הקטן הזה כמו שעוד לא שונא סינר קטן מעולם. אם אני רק חושב עליו האגרוף שלי מתקמץ. בחלומי הייתי צ'ארלס לוטון המנוח, שכרת, כזכור, את ראשיהן של שש מנשותיו בתפקיד הנרי השמיני. תמונות המוניות מזעזעות רודפות זו את זו בחלומי. הנשים מובלות לגרדום בעגלה בתוך ההמון המריע. הן מחליפות גרביים בעגלה, מורחות ירוק סביב העיניים ואחת מהן חופפת ראש ועושה חינה...

אחרי שינה עמוקה ומרעננת של שעה-ומשהו התעוררתי במיטתי בשנת 1965. האשה ישבה לפני הראי בשמלה הכחולה עם הפתח, ועדיין קימרה את הגבות שלה בעפרון שחור שחודו שרפה בגפרור. חולשה איומה השתלטה על כל מאודי.

- ידידי - לחש בתוכי שלזינגר בקול אדיש לגמרי - התחתנת עם לא נורמאלית...

אני מציץ בשעון: אחת ורבע. שלזי צודק, הקטנה הזאת בהחלט טרהלהלה. באיזה מקום. לפתע מבליחה בראשי המחשבה המבעיתה שאני נמצא בגיהנום. כמו ב"דלתים סגורות" לסארטר, העונש המכסימאלי של אדם חוטא: להיות סגור בחדר קטן עם אשה המתלבשת-מתלבשת-מתלבשת - ל נ צ ח !

אני כבר קצת מפחד מפניה. היא מעבירה כרגע את כל החפצים הזעירים שלה מן הארנק השחור הגדול לתוך הארנק השחור הקטן. היא כמעט לבושה כבר - ח כ ו ! - מלבד התסרוקת. השאלה היא: על המצח או מ על המצח? אות אחת והבדל של עולם שלם.

- אני כבר מוכנה - היא מבשרת - תתכונן!

- בכלל כדאי עוד ללכת?

- מה זאת אומרת כדאי ללכת? אז בשביל מה אני ממהרת? אל תפחד, עוד ישארו לך מן הנקניקיות הגועליות הללו...

היא קצת כועסת עלי, אני מרגיש, בגלל חוסר-סבלנותי התמוה. הסינר הקטן מונח לידיה על הרצפה. הושטתי את רגלי בשקט, משכתי אותו אלי בבהונות רגלי וחמקתי אותו למטבח. שרפתי את הסינר הזה במו ידי. דמתי אותו בכיור והצתתי אותו למטה והתבוננתי בבערתו כמו הקיסר נירון בשעתו. נשאר קצת סרוחן, אבל הייתי מוכרח לעשות זאת. כשחזרתי לחדר, הקטנה כבר עמדה ליד הראי כמעט במצב מוגמר. אני סוגר לה את הריץ-רץ' של השמלה השחורה הפשוטה, וגם אני בעצמי מתחיל להתלבש בעיניים דבוקות משינה כש - פוףףף...

אחת וחצי! הרכבת הגיעה!

מאחור, כמו שאני רואה אותה מאחור, אני מבחין... ברכבת... בגרב השמאלי שלה... איום. כמו שהפתגם העממי אומר: "מחליפה גרביים - מחליפה הכל". אלי שבשמים, עשה שהיא תאחר את הרכבת, שלא תשים לה לב אלא במסיבה, אם היא ישנה עוד... הלא היא מאחור, הרכבת... עשה נס, קונה העולם...

הלכתי חרש לחדר-עבודתי והתיישבתי ליד שולחן-הכתיבה.

- אל תבזבז זמן עכשיו - צועקת האשה מבפנים - מה אתה עושה שם?

- אני כותב תסריט.

- אני עוד מעט מוכנה!

- בטח! ...

העבודה מתקדמת יפה. שירטטתי בקווים ספורים את דמותו של אמן גדול - צייר, כנר, הומוריסטן, לא חשוב - שציפה הרבה מן החיים, אבל האיש איך שהוא איננו מתקדם בדרכו, הוא דש באותו מקום שנים על שנים. למה? בגלל אשה אחת, רבותי, המעכבת בעדו כל העת. הכתיבה הולכת בקלות מפתיעה. האמן מבחין במצבו הנואש ומחליט לעזוב את האשה הכובלת אותו למטה. באותו ליל-שימורים קם חננאל וקורא לעצמו דרור. "דרור - הוא קורא לעצמו - עכשיו אתה קם ומסתלק מפה כמו בובל"ה..."

שמיים!

האשה נמצאת בחדר האמבטיה ורוחצת את הפנים. שתיים. השעה שתיים. היא מצאה שצבע שמורתיה וולגארי מדי ועושה איפור חדש. בשביל זה צריך לרוחץ את הפנים, רחצה, סיכה וגריז. הכל מחדש. דכאון עולמי יורד עלי. החפצים בחדר כאילו כולם מגחכים אלי. אין הרבה טעם בחיים שכאלה. אני ניגש לארון, מוציא עניבה חזקה וקושר אותה למשקוף החלון למעלה. נגמור עם כל העסק חת-שתיים...

האשה מרגישה בכך שאני עומד על הכסא:

- תפסיק, טוב? - היא אומרת - סגור לי את הריץ-רץ', בבקשה. מה אתה בוכה עכשיו?

מה אני בוכה? ריבונו של עולם, אני יודע מה אני בוכה בשתיים וחצי בלילה, לבוש חולצה לבנה מגוהצת ומעיל כהה של יום-טוב ומכנסי פיג'מה מפוספסים, בעוד שאשתי הקטנה מתיזה ביד אחת "ספריי" על שערותיה ובידה השנייה מפשפשת בארון אחרי כפפות. מה? כפפות? לא יאומן, היא בכל זאת תגמור פעם? שביב של תקווה בוקע בעלטת הליל. היה כדאי איפוא להחזיק מעמד. היא ממשיכה. עוד מעט אפשר לצאת לבלות. הקטנה שופעת מרץ, מעבירה את חפציה הזעירים מן הארנק השחור הקטן לתוך הארנק השחור הגדול ומורידה את הפנינים. אני לובש את מכנסי החגיגיים על הפיג'מה. הכל מעורפל במקצת. בחוץ מנץ השחר. אי-שם בנצרת פעמוני הכנסייה מצלצלים שלוש בבוקר לכבוד השנה הגרגוריאנית החדשה. אפי קצת אדמדם מבכי-הפורקן. הקטנה רומזת לי שעלי להתאושש, וחוץ מזה אני מזוקן לגמרי, למה לא התגלחתי? "התגלחתי - אני לוחש - פעם, כשהתחלת להתלבש, התגלחתי". אני סר לחדר-האמבטיה ושוב קוצץ את זיפי זקני הארוכים ביד רועדת. כל נעורי חלפו בלילה הזה. פני קשיש מעונים מביטים אלי מן הראי. פני אדם שהחיים התלבשו עליו. פני בעל. "אני תמיד צריכה לחכות לך" - מתלוננת האשה מבפנים. היא מחפשת בינתיים כובע מתאים, מפני שקווצה אחת בשערה לא נופלת טוב. מבט אחרון במראה, ליטוש אחרון בקונטור השפתיים, הברשה קלה של הפודרה הנושרת בלי הרף... הכל בסדר... אולי עוד נשאר קצת משקה שמה אצל טיבי... מזוז? כן, נלך...

הדלת נפתחת. לא יתכן! יוצאים! יוצאים למסיבה.

- חכה! - נעצרת האשה כהלומת-ברק - רכבת בגרב השמאלי...

השאר נבלע בחשיכה הקדמונית הסמיכה שאין תקומה ממנה. הריץ-רץ' הגדול נסגר עלי. בתוכי האין סוף הגומז, במרחק של מיליוני שנות-אור של כוכבים, מהבהבים צללי המסיבה - שאליה לא נגיע לעולם.

ידיעה ממקור ראשון

לא נורא עמוד 154

הקדמה

אין לך דבר העומד בפני הרצון. אם האדם מאוד רוצה במשהו, הרי המשהו חייב לבסוף להיכנע. אנשים בעלי רצון-פלדה החליטו, למשל, בגיל רך שלא ילמדו יונית. והנה הם לא למדו עד היום הזה אף מלה יונית אחת! אם באמת ברצונך להרוס את בנין ההסתדרות - עשה תעשה! מה דרוש לך? קצת אומץ והרבה קונשטטר.

ידיעה ממקור ראשון:

אינני יודע למה, אך העובדה היא, כי דווקא בשעות הבוקר, כשכל הישוב משכים קום כדי לגשת לבנין הארץ ולביסוסה, בדיוק בשעה זו אני ישן הכי עמוק. אכן, ניתן לשער מה נתרשש בנפשי, כאשר בשעה שש וחצי, כשאילת-השחר עודה מקפצצת במרום, מידיפקים על דלת מעוני ביד נטויה. מיששתי את דרכי עד לדלת ופתחתיה והנה, מר כלניות מגיח פנימה מפוז'ם למחצה ובעיניו צוחק האביב.

שלום – כך מר כלניות – ש מ ע ת ? !

לא – עניתי בעינים דבוקות – אבל רוצים לישון.

ובזאת הסתובבתי והפסעתי אל מיטתי, אך מר כלניות אחז בכתונת-לילי.

בן-אדם – קרא – הלילה פוצצו את בנין ההסתדרות ברחוב ארלזורוב! קאטאסטרופה כזו!

באמת מחריד – עניתי – שאני ישן כה עמוק עד כי לא שמעתי כל רעש של התפוצצות.

גם אני לא שמעתי – העיר מר כלניות – אבל קונשטטר כמעט נחרש! מיד רץ אלי בשעה חמש. אחר כך מיהר אל הבלוקים 1-2-3, ואילו אני קיבלתי על עצמי את ניהול פעולת ההסברה בבלוקים 4-5-6, כדי למנוע פאניקה. קונשטטר מספר, שענני העשן עודם מתאבכים מעל עיי-המפולת, ופה ושם מזדקרות מתוך העפרורית קורות חרוכות.

נזדעזעתי מן התמונה אשר תיאר קונשטטר, אפס הבטתי בשכני וראיתי, כי פניו משוחים בשמן הצהלה וחרה אפי. וכל כך משום שנכון הדבר, כי אינני מחבב במיוחד את ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בארץ ישראל, מפני שהמנהיגים שלה נואמים תמיד שלוש-ארבע שעות ובסוף אינך זוכר אף מלה אחת ממה שנאמו – אבל לשמוח להרס מבצרם הקרמלי? איפה !!?

שמע, כלניות – אמרתי איפוא – בעצם למה אתה שמח כל כך? מה הטוב בזה שבנין ההסתדרות נהרס?

ביקרתי בכל הדירות בבלוקים 4-5 ואיש לא העלה על דעתו לשאול שאלות כאלה! – ענה שכני נעלב – אני כלל לא שמח, אלא שאני פשוט לא אדיש. גם אני חבר בהסתדרות אבל אני אומר לך, שלא מזיק לנו אם מזכירים לנו לפעמים שיש עוד כוח בלתי-מאורגן בארץ. כמובן, חבל על הבנין הענקי, קאטאסטרופה כזו...

בינתיים התעוררתי לגמרי. פתחתי את התריסים והצצתי החוצה. היה בוקר עליז למדי. צפריירי-רוח נשבו מכיוון הים. במרחק עמד בנין ההסתדרות בלי כל שנוי. מחלק עתונים נסע בכביש על אופניים.

סלח לי על שאני מפסיקך – פניתי אל מר כלניות – אך הרס בנין ההסתדרות הוא עוד חזון למועד. מכאן רואים אותו עומד על תלו.

מר כלניות השתתק. בלע גדולות, אך לא זז.

בנין ההסתדרות שלם! – הרימותי קולי – אתה לא שומע?!

אני שומע. אינני חרש.

אז הואל להסתכל החוצה!

אני לא אסתכל. אין צורך בכך.

למה לא?

מפני שהלילה פוצצו את הבנין הענקי של ההסתדרות, קאטאסטרופה כזו.

אבל כאן תוכל להיווכח במו עיניך...

שמע אדוני! אולי תפסיק כבר? – גער בי מר כלניות – כנראה, באמת נכון הדבר כי אתם, אנשי-השמאל, כולכם פאנאטיים עד כדי גיחוך! האינך מבין שקיבלתי את הידיעה ממקור ראשון?!

נדמתי לרגע והרגשתי סחרחורת קלה בראשי. מר כלניות הסתכל בי בחימה אך במהרה הפך זעמו לחמלה.

הירגע, אדוני – טפח על גבי – הבנין נהרס עד עפר. קורות חרוכות מזדקרות...

צעף של דמים ירד על מוחי.

אבל כיצד אפשר להתווכח – צרחתי – כאשר אינך צריך אלא לגשת לחלון כדי להיווכח...

אין צורך להיווכח. קונשטטר אמר לי וזה מספיק לי.

חזיז ורעם! ואם קונשטטר אמר!

רגע! – קפץ מר כלניות – ובכן אתה רוצה לומר, שקונשטטר מ שק ר? ! בסדר! אמסור לו! הוא ידע להגן על עצמו!..

מי זה? – איבדתי את השליטה על עצמי – מי זה הקונשטטר הזה, לכל הרוחות?!

בבקשה! הוא אינו מכיר אותי, אבל כבר קרא לו שקרן! יפה!

התיפחתי בבכי של חוסר-אונים. מר כלניות ליטף בהבנה מלאה את שערותי.

אל תתנהג כמו תינוק – אמר – אני מביא לך את הידיעה ממקור ראשון.

אבל שם תוכל לראות...

אני יכול להביא לך עדי – ראיה מהימנים אשר ראו במ – עיני הם את קונשטטר כשהוא אמר, שרק אבנים בודדות נשארו מן הבנין הענקי.

אבל מן החלון אפשר לראות...

גם הרדיו הודיע כבר, אם אתה רוצה לדעת.

איזה רדיו ?

הרדיו של קונשטטר. מקלט כמעט חדש בעל 9 נורות "פיליפס".

לרגע נתעוררה דעתי, שמא אולי מר כלניות בכל זאת צודק... העין עלולה לטעות, אבל קונשטטר הוא בכל זאת קונשטטר... מה ? ! התנפלתי על מר כלניות, לפתי את גופו וסחבתיו אל החלון בכוח-של-תמות-נפשי-עם-פלשתיים-חביבי.

הסתכל !

אין צורך – נאנק מר כלניות ועצם את עיניו בעוז – אם אני רוצה להסתכל, אוכל מן החדר שלי, אבל אני לא אסתכל גם משם. קונשטטר אמר לי במפורש שהקאטאסטרופה...

היכיתי על קדקדו מכות קצובות ובה בשעה עמלתי להרים את עפעפיו בשתי אצבעותי.

אלף שדים ! – גנחתי – הסתכל החוצה ! העומד הבנין במקומו או אין הבנין עומד במקומו ? ! מה אתה רואה ? ! ענה !

אני קצר-ראות.

אז תסתכל קצר ! – בעטתי בו באמצע – פוצצו או לא פוצצו ? עומד הבנין או לא ?

ע כ ש י ו הוא עומד.

מה זאת אומרת : עכשיו ?

הלילה הרסו אותו ועד הבוקר בנוהו מחדש. כך יודעים המנוולים ב"סולל בונה" לבנות אם מדובר בבנין שלהם !..

ומר כלניות קיללני נמרצות ופרץ החוצה. סגרתי את התריסים וחזרתי אל מיטתי. חלמתי, שעקב נסיון של נשק חדיש נהרס כל העולם ורק בנין ההסתדרות נשאר שלם ברחוב ארלזורוב. זה, בעצם, מאוד מתקבל על הדעת. אספר גם לקונשטטר.

צריך לשכור עו"ד טוב

ספר הסאטירות הראשון עמוד 93

לפני עשר שנים לווה ממני קונשטטר 20 שקל לשעתיים. הוא הבטיח להביא לי את הכסף תוך 24 שעות. כיוון שלא הביא, נתתי לו צלצול, אז הוא ביקש ארכה של שבוע ימים. מקץ שבוע ימים הלכתי אל קונשטטר ודרשתי את כספי. הוא הבטיח לי לסדר את העניין עד יום ב' בצהריים. ביום ה' בערב הלכתי אל עורך-דין והלה שלח לקונשטטר אזהרה של עורך-דין, לפיה "באם לא יסלק החוב תוך 72 שעות מקבלת אזהרה זו יינקטו כל הצעדים הדרושים." תוך חודשיים לא באה תשובה מקונשטטר, על כן קבע הפרקליט שאין מה לעשות עוד מאחר שהוא לא רוצה לשלם. לקחתי ממנו את העניין והעברתי לפרקליט יותר טוב. תבענו את קונשטטר לדין. כעבור חמישה חודשים נתקיים המשפט. אבל קונשטטר לא בא בגלל מחלה ולכן נדחה המשפט למועד מאוחר יותר בשנה הבאה. אז שוב לא היה משפט מפני שקונשטטר בינתיים נסע לחוץ-לארץ. חיכיתי שנה וחצי אך משלא חזר, פניתי אל עורך-דין אחר די מפורסם והלה השתדל לחדש את המשפט, אך השופט לא היה מוכן לדון בהיעדר הנתבע. ערערנו בפני בית-דין גבוה יותר אך הוא דחה את התביעה בגלל החוק, שלפיו אין דנים בבית-דין גבוה כזה בתביעה אזרחית של למטה מחמישים שקל. חיכינו שנתיים-שלוש עד שקונשטטר חזר מחוץ-לארץ ואז שלחתי לו על-ידי נוטריון עוד שלושים שקל הלוואה ועיגלתי כך את חובו לחמישים. עכשיו כבר דן בית-הדין הגבוה בתביעתנו וחייב את בית-המשפט הנמוך לערוך משפט בהיעדר הנתבע. אולם מכיוון שקונשטטר לא היה נעדר, היות וחזר בינתיים מחוץ-

לארץ, כזכור, נדחה המשפט עד בירור נוסף. לקחתי פרקליט עוד יותר נודע והגשנו לבית-הדין העליון צו על תנאי נגד שר המשפטים שיבוא וינמק מדוע אי-אפשר לקבל בחזרה את חמישים השקלים שלי מקונשטטר. שר המשפטים בא ואמר שצריך לפנות אל בית המשפט. אז חידשנו את המשפט אבל הוא נדחה מפני שקונשטטר ביקש דחייה. הלכתי אל עורך-הדין הגדול ביותר בארץ ותיארתי בפניו את הפרשה. הוא הקשיב קשב רב וייעץ לי ללכת לקונשטטר ולהכות אותו. הלכתי אל קונשטטר והכיתי אותו. הוא תיכף שילם לי 50 שקל במזומנים. כדאי לפנות אל עורך-דין באמת טוב.

נדנדה

לא נורא עמוד 9

הקדמה

אנו חיים בתקופה עצבנית, כאשר האזרח הקטן רואה במנגנון הממשלתי מין מפלצת אדירה המבקשת את נפשו. זו היא גישה מגוחכת מעיקרה. המנגנון שלנו אינו סדיסט רשע, אלא פשוט: הוא נולד כך עם תורשה משפחתית קשה מן הסבים שלו. הוא דומה לענק טוב-לב שכחו שכלו מוגבל ולכן הוא מוחץ כל חפץ קטן בידי הגמלוניות. אין לכעוס איפוא על המנגנון, אלא יש לגשת אליו בהבנה אנושית חמה. בסופו של דבר, כל זה יעבור תוך ארבעה-חמישה דורות כמו החמסין.

נדנדה

אחייני אלאדאר הודיע לי שנולד לו בן בשם עמידר - ואני ידעתי את חובתי. במקרים כאלה אין לקמץ באמצעים, אלא יש לקנות בשביל הצאצא דורון רב-ערך, העשוי לעשות רושם חזק ביותר על הוולד ועל הוריו כאחד. מיד כתבתי איפוא מכתב דחוף ביותר אל דודי אגון לארה"ב שבמדינת ניו-יורק וביקשתי ממנו לשלוח לי בחזור מתנה יוצאת מן הכלל בשביל תינוק. אגון הוא דוד מאולף לתפארת: לא חלפו עשרה ימים וקיבלתי הודעה משמחת משלטונות-המכס שלנו על בואה של חבילה עצומה בעבורי. קפצתי על אופנועי "הדוקטור" ונסעתי במהירות דו-ראפורטית ישר אל לשכת המכס. במשרד הממלכתי הקביל את פני פקיד מוסמך והוליכני אל המחסנים באדיבות נלבבת (הוא טען, שהוא קורא יום-יום את השירים שלי בשבועון הפולני), אחר כך הסרנו את האריזה מעל חבילתי ונתגלה לנגד עינינו הבוהות: סוס - נדנדה - כבד-גוף.

אין להכחיש, כי עלה קורטוב קצף על דל שפתי. כיצד, לכל הרוחות, אפשר לשלוח לתינוק-בן-יומו סוס-נדנדה גדול כזה? ! היה זה סוס מכותם, ארך רגליים, בעל רעמה זנב עצומים. ביקשתי לשבת עליו, אך הפקיד ביאר לפני, שאין לי לגעת בו כל עוד דמי-המכס לא יבואו על סילוקם, אפס - כך הוא ניחם אותי - אין לי מה לדאוג, הסוס חזק למדי, לכל הפחות א ו ת ו נושא הוא בקלות. חזרנו אל המשרד ושם הוברר, שעלי לשלם מכס של שמונה מאות ושבעים לירות ו-030 פרוטה...

- למה? - שאלתי - למה?

- זה המכס הרשמי על סוס כזה - הסביר לי הפקיד. ולא עוד, אלא אף נטל את ספר תקנון-המכס והראה לי את הסעיף הקטן 31893754/ק/921457 בו היה מצוין 870.030 לירה מכס על "סוס-יבוא גזעי המיועד לצרכי רכיבה".

- שטויות! - פרצתי בזעף - איפה זה סוס גזעי? !

- מצטער - כך הפקיד - האומד הרשמי שלנו קבע, שהסוס שייך למשפחת "סוסי-מירוץ נורמאנדיים קרי-הדם", ואלה דווקא בגיל שלוש היקרים ביותר...

- הוא בן שלוש? - שאלתי.

- כן - הציץ הפקיד בניירות - "שלוש וחצי". זה אותו דבר.

היאוש זלל אותי בכל פה, אך לפתע עלה רעיון במוחי:

- טוב, טוב - קראתי - אבל זה לא סוס חי, זה עשוי עץ!

הפקיד הראה לי את הספר הגדול והוכיח לי שחור על גבי לבן, שאין בתקנון-המכס כל סעיף הדין בשאלה: מאיזה חומר חייב הסוס להיות?

- סוס זה סוס - הפטיר הפקיד ולא מצאתי עוד טענות כנגדו. מצב-רוחי הקדורני נצטייר על קלסטר-פני, ועל כן הציע לי הפקיד (בתור איש פרטי), שאנסה להגיש בקשה לשלטונות-המכס ולבקש מהם, שיכריזו על סוסי שהוא בחזקת "צעצועים". הודיתי לפקיד טוב-הלב, והשגתי במהרה תעודה מבית החולים, שעמידר נולד בין כתליו, ואף נקבתי בבקשתי שני עדים המוכנים לאשר שמאז 1938 אינני מתפרנס באופן מקצועי מסוס-סוסים.

הבקשה עשתה סיבוב בצינורות המקובלים ונדחתה "מחמת אי-יכולת להיענות לה. חתימה. תאריך." פנית ללא-שהיות לעורך-דין. פרקליטי עיין בחוקים עיון מעמיק וקבע ששעור המכס גבוה בגלל העובדה, שסוסי נמצא "מיועד לצרכי רכיבה", בעוד שעל סוסים המיועדים, נגיד, להרבעה יש לשלם מכס נמוך יותר לאין שעור, היות שסוסים כאלה נחשבים לנכס לאומי ראשון במעלה. שיגרת, איפוא, בקשה אל משרד החקלאות וביקשתי לאשר את סוסי כסוס-הרבעה. מקץ יומיים הופיע במעוני מנהל משרד החקלאות והפנה את תשומת לבי לכך, ששכחתי לציין בבקשתי את שם הסוס דן.

- "שולטהיים" - אמרתי מיכאנית והמנהל רשם זאת על טופס מיוחד. לאחר מכן התפתחו הענינים בקצב מזורז יותר. משרד החקלאות הודיע לי באופן רשמי, שאין באפשרותם לכלול את שולטהיים ברשימה הארצית של סוסי-ההרבעה (המסגרת כבר נמלאה), אלא אם כן אוכל להוכיח תוך שבועיים שיש לי צורך בו לצרכי עדר-הסוסים שלי. אכן, סוד גלוי הוא בעיר, שאין לי עדר-סוסים פרטי. שוב פנית, איפוא, אל פרקליטי והלה מתח ביקורת קטלנית על הביורוקרטיה הזאת, בהוכיחו בעליל, שאין לו למשרד החקלאות כל סמכות לדרוש ממני החזקת עדר שלם, כשהחוק הבריטי מחייב רק סוסה אחת! ישבתי מיד ליד שולחן וחיברתי בקשה נוספת למשרד החקלאות, בה ציינתי, שיש לי סוסה בשם "ברונהילדה". את התעודה הדרושה השגתי ממורה אחד בבית-הספר לרכיבה בנהריה בעד פרוטות מספר, והיא, התעודה, אישרה שברונהילדה נמצאת במצב של "ייחום-רביעה מיוחד", על כן "שיחרורו המידי של שולטהיים היה מקדם בהרבה את תעשיית הסוסים המקומית".

את הבקשה הגשתי בבוקר. אחרי הצהרים כבר הופיעו בביתי שני בלשים מטעם המשטרה וערכו חיפושים אחרי מטבע זר, מכיון שהתובע הכללי הוציא נגדי פקודת מאסר באשמת "הונאה מתוך זדון".

- אתה רוצה לספר לנו, חביבי, שאפשר להרביע סוסה עם סוס-נדנדה? ! - שאלוני הבלשים בלעג - אתה חושב, שבמשרדים שלנו יושבי אידיוטום?

ארזתי את חפצי ונפרדתי מעל אשתי הבוכה, כשלפתע עלתה מחשבת-הצלה בראשי.

- אבל רבותי - קראתי - האינכם יודעים שגם ברונהילדה היא סוסת-נדנדה? !

הדטקטיבים נתבלבלו מעט, נתבודדו בקרן-זווית ואחרי דיון פנימי הודיעו לי שהגילוי האחרון שלי זורק, כמובן, אור חדש על הענינים. אחרי צאת אנשי הבטחון נשמתי לרווחה, הגם שבעוד שעה קלה קיבלתי חשבון מאת מחסני-המכס בסך של 117 לירות ישראליות. ברגעים הללו טיהרתי בלבי את שמו של הדוד אגון, שכן הוא, כפי הנראה, מיטיב להכיר ממני את תנאי ארצנו ולכן שלח מתנה, אשר תהיה בדיוק מתאימה לעמידר לכשאקבלה לידי.

ככלות כל אלה נפלה התקרית המצערת של רופא-החיות הממשלתי. כלומר קרה שהרופא הנ"ל ביקר, על פי הוראת משרד החקלאות, במחסן-המכס ובדק את שולטהיים המאובק ומצא, שהסוס "מסורס או לכל הפחות בעל לקויים חמורים, ולכן בשום פנים ואופן אינו מוכשר לבעילת סוסת-הנדנדה ברונהילדה". תוצאות חמורות ביותר נשקפו לעיני, אך ברגע האחרון נתברר, שאותו רופא הוא, בעצם-הענין, דווקא גיסו של פשוטמן, וכך עלה בידנו לסדר, שהרופא לא יכתוב בדו"ח שלו, אלא את הפיסקה: "הסוס הוא בעל פוטנציאל ירוד למדי" - מה שלא כל כך נורא.

אולם מה עושה הדיבוק? אך ניטשטש הענין הפוטנציאלי הזה, הביא לי הדואר טופס מטעם האוצר ובו שתי שאלות נוקבות: "א', איפה רכשתי את סוסת-נדנדתי בשם ברונהילדה? ב', כמה מס-מותרות שילמתי בעת הקניה? !". נוכח המפנה האחרון הזה התפטר עורך-דיני מתפקידו (בטענו שהוא אדם מטופל במשפחה גדולה) ונשארתי לבדי. אין תימה איפוא שבהתרגשותי החפוזת התעצצתי בעצה רעה, וזייפתי את רשיון-היבוא לשרשרת-גלגלים של הדוקטור לברונהילדה, וצירפתי לבקשה חדשה...

עוד באותו יום עצמו עצרוני. נתלבן, שעל רשיון השרשרת לא היו מספיק בולים, וזה - על פי החוקה העותומנית - עבירה חמורה יותר מגילוי סודות-אטום. אף על פי כן, בהתחשב בעברי הטהור, דנוני למאסר של שנתיים בלבד, ובעונש הזה כללו את שלושת החדשים שהקדשתי לסידור עיני המכס. כלאוני בבית-הסוהר הממשלתי ביפו, בתא מס' 18. ביום הראשון ישבתי גלמוד ומיואש על ספסלי (מצאתי את פסק הדין למוגזם מאד), אך בצהרים נפתחה הדלת והכניסו אלי את שכני-לתא. אסיר זה היה סוס גבוה למדי, בעל צבע של לחמניה. עד מהרה נתיידדנו. הוברר, שגם הוא נעצר באשמת רמאות, מאחר שהוא הכריז על עצמו בנמל חיפה, שהוא סוס-נדנדה, אפס, שלטונות-המכס כמו עין לעובדה, שהוא מתהלך חפשי, צוהל ואוכל את הדשא, ועל כן לא נתמהמהו לחבשו...

"צרת רבים, חצי נחמה" - אמרנו ונפלנו נרגשים איש על צוואר סוסו, אך ברגע נישא זה - נתעוררתי. כלומר - כפי שהקורא החריף ודאי חשש - כל זה רק חלום היה. "באמת אינני יודע, כיצד יכולתי לסחוט מדמיוני שטות מוחלטת שכזו!" - אמרתי בלבי והשתרעתי על ספסלי בתא בית-הסוהר והעליתי בזכרוני את המקרה של המלך האנגלי ריכארד השלישי, אשר הציע מלכות שלמה בעד סוס אחד, כזכור, אם כי לא הכיר את פוטנציאל המנגנון הישראלי, אלא לפי שמועות בלבד.

נפלים ההולכים ראשונה

חור במסך עמוד 144

אני כשלעצמי נתקלתי בבעיה בתקופת הסרטת סרטהפעולה שלי בשם המרשים "הנשרים פשטו בלילה". הסרט היה, בלי צל של ספק, אחת ההרפתקאות הנועזות ביותר בתולדות הקולנוע המקומי, כתוב ומבויים בידי, בשיתוף הון זר, זאת אומרת הלוואה ממשלתית. את הסיפור ביססתי על מעשה אמיתי פרי דמיוני: יחידת קומאנדו ישראלית מפוצצת את בסיס הטיילים בטנג'ר וחוזרת ללא אבידות לאולפן, משימה לא קלה לשחקנים, היות שהם חייבים לשם כך לחצות ברגל את מצרים, לוב ואלג'יריה לכל אורכן, אבל בשביל זה אני משלם להם הון תועפות.

הסצינות הראשונות הוסרטו בהצלחה רבה. מפקד יחידת הקומאנדו ירדן פודמניצקי, בתפקיד גרישה הקשוח, בחר את אנשיו - בהתאם לתסריט - בין חיילים שנידונו לריתוק-מחנה. הוא הוביל אותם אחר-כך במדבר סהרה, זאת אומרת סביב קיבוץ עין-שחר בנגב, שלושה ימים ושלושה לילות, עד שביום הרביעי 10-10 הגיע האיש לצריף שלי ונכנס ואמר:

- כפי הנראה אני מוכרח לשוב מחר לתל-אביב.

- השתגעתי? - גערתי בו - הרי מחר נתקלים במארב!

- מצטער - כך פודמניצקי - צלצלו מן התיאטרון, שיש לי בבוקר חזרה. אנחנו מחדשים את "המלט" ואני רוח האב, תפקיד חיי.

- אתה יודע שזאת הפרת חוזה?

- בלי ספק. אבל אני חבר קולקטיב, אני לא יכול. נצטלצל!

והלך צפונה. החלטתי להמשיך בצילומים לפי התוכנית, רק הוספתי דו-שיח קטן כדי להסביר את היעלמו הפתאומי של מפקד היחידה בשל החזרות. הדו-שיח התנהל בין סמל היחידה בשם טריפולי (הוא מטריפולי) לבין האלחוטאי:

האלחוטאי: עוד מעט נגיע לטנג'ר. אבל אינני רואה את גרישה, איפה הוא?

טריפולי (בחיוך רב-משמעות): הוא יהיה שם, חביבי, סמוך עליו!...

אי-אפשר לסמוך על אף אחד. פודמניצקי צלצל בערב שהקולקטיב הטיל עליו גם את תפקיד רוח הסב והוא צריך לכתוב את הטכסט בעצמו, לכן עד סוף השבוע אין מה לדבר.

- פודמניצקי - אמרתי לו יבשות - אתה מפוטר!

הוא שאל כמה פיצויים אני משלם, אבל כבר הורדתי את השפוף. נוצר מצב עדין, שכן לפי התוכנית כל הלוחמים חוזרים אצלי הביתה ללא אבידות, אבל כשכתבתי את התסריט לא הבאתי בחשבון את החזרות בתיאטרונים. כעת דבר אחד היה ברור: גרישה חייב למות. בתור פתרון אמנותי הזמנתי ממנהל ההפקה עיט צעיר שיחוג מעליו ויקרא קרע-קרע. על נפילתו של פודמניצקי מסר טריפולי בסצינה חדשה בסרט, אשר נגמרה בשבועת הסמל הנוראה:

- הם ישלמו בעד גרישה ביוקר!

הם המשיכו את לכתם במדבר בלי קושי בהדרכת בתו של השייך הבידואי, בגילומה של השחקנית ציפי ויינשטיין, שהתאהבה בגרישה, זאת אומרת עכשיו כבר בטריפולי. אנשי הקומאנדו עברו את הסהרה, את ישימון החול המבעית הזה, והגיעו לשערי הקיבוץ עייפים ומיוגעים אך במצב-רוח לוחם, כשמעל הגבעה הופיעה דמותו של גרישה חולפת בקפיצות גדולות וצועקת:

- חכו! הבמאי מנוזל, קיבלתי חופשה מן התיאטרון עד יום שלישי!

-בוקר טוב, פודמניצקי - צרחתי לו בחזרה - אתמול הרגנו אותך! כבר הזמנתי עיט!

אולם בסופו של דבר הוא עבד בשכר-פיקס בעד כל התפקיד, חבל היה לא לנצל אותו עד תום. הוחלט איפוא שפודמניצקי ימשיך גם אצלנו בתור רוח, כלומר הוא ירחף במדבר לפני המחנה ויראה להם את השבילים בליווי עוגב. הוא בא ממש בזמן, כי בינתיים התברר שטריפולי לא חזר הבוקר מאילת. כלומר, שחקן מבוקש זה רגיל להשתתף בעת-ובעונה-אחת לפחות בשלושה סרטים, ובמקרה שלנו הוא הצטלם מחצות בלילה בגליל העליון, אחר-כך טס ישר אלינו בבוקר-השכם ועבד בקצב עד הצהריים, ואז תמיד בא בדהירה מטורפת ג'יפ מכוסה אבק ולקח אותנו עד חצות הלילה בשביל הטלוויזיה האמריקנית באילת. כעת הוא נעלם אי-שם באמצע, ייתכן שנרדם או משהו. מכל מקום, נאלצנו להמשיך בלעדיו. החובש הקרבי של יחידת הקומאנדו, רפתן לפי מקצועו שהשאיל לנו הקיבוץ לתקופת ההסרטה, עשה את המלאכה:

- חבר'ה - הוא הודיע בקלז-אפ - טריפולי איננו!

- הוא חיפה עלינו במאסף - הוסיף מפקד היחידה - נלחם עד הכדור האחרון...

לעזאזל, רק עכשיו גיליתי שנשארתי בלי מפקד. לאחר שגרישה נהפך לרוח, לא נותר ביחידה אף שחקן אחר ידוע-שם, פרט אולי לציפי ויינשטיין, אבל היא היתה בת השייך.

הסצינה החדשה היתה מרשימה, ציפי התפשטה עם שחר וגילתה ליחידה:

- אני סמלת קומאנדו ימי, נטלתי את הפיקוד!

היתה הרגשה טובה, שלא נשארנו בלי פיקוד אפילו מטר אחד, אבל היה צורך לפתור גם את בעיית האב, הלא הוא השייך הבדואי הדור-הפנים. על-כן גם הוא זרק את הכפייה מעל ראשו והציג את עצמו ללוחמים:

- סרן גוב-אריה ירושלים, מן הריגול הנגדי. אחרי!

וכל התמורות הגורליות האלה בגלל טריפולי אחד הנוחר לו באחת מתחנות-הדלק אי-שם בארץ. מכל מקום, השורות שוב נתמלאו, והסרן החדש צעד שפי בראש היחידה תחת שמש המדבר הקופחת. בערב קיבל חום, המטומטם. מכת-שמש.

- מאלריה - החלטתי - לסחוב אותו על אלונקה!

החובש-הרפתן והאלחוטאי נשאו אותו במשך יום צילום שלם, ובערב הודיעו לי, שאין להם כוח בשביל זה, הסרן כבד מדי וכל הזמן אוכל.

- טוב - אמרתי - אבל מה לעשות אתו?

השניים השפילו את עיניהם, אחר-כך הרימו מבט אלי ללא-הגה וראיתי את המוות. הסכמתי לפתרון הדרסטי: נתתי לחשמלאי הראשי סדין ומקל והוא עלה לגבעה ובצילום-רחוק נפלא הרג את הסרן ביריית-צלף אחת וגמרנו.

הסמלת צנחה על גופת אביה, לפי התסריט.

- הגברת ויינשטיין! - התרוצץ מנהל ההפקה במחנה - יש לך סצינה חדשה. גברת ויינשטיין!...

מקץ שעה קלה נתגלתה האמת: ציפי הצטרפה ללהקת כרמון.

הרגשתי בעליל שגם היא לא תזכה לראות אצלי את אור הבוקר.

פסק-הדין החמור היה מגיע לה: ציפי קיבלה הצעה מלהקת המחול הנודעת וברחה מן הצילומים לחיפה, כדי להשתתף בשתי החזרות האחרונות לפני צאתם לטורניר בינלאומי. בסרט שלי היא נפלה מעל הסלע האדום. לא יכולתי להראות את הנפילה עצמה, למרות רצוני הכן, כיוון שהיא היתה עסוקה בחזרות בחיפה כזכור, רק שמענו צווחות והרפתן הקרבי נכנס לאוהל והפטיר:

- היא לא סבלה הרבה. מלותיה האחרונות היו - טנג'ר'...

כאן העיר האלחוטאי הערה צינית לדעתי: שטנג'ר נמצאת בעצם בספרד, אתה אנו מקיימים יחסים תקינים. העפתי מבט צונן בשחקן בינוני זה המקבל אצלי שכר יומי שאינו משתלם כלל לטווח ארוך, וראיתי שהוא מחוויר כסיד, ערכתי סצינת קבורה מפוארת לציפי שסרחה, שכן קבורה תמיד אפשרית בפילם, אפילו בלי שחקנים, רוחו של גרישה נשא הספד שכתבתי על ברכי במקום.

ככלות הטכס משך אותי גרישה הצדה:

- אני חושב כל הזמן על התפקיד - אמר ופניו אומרות רצינות - האם אינך חושב, שמבחינה דרמטית צרופה אני חייב להיקבר בחולות המדבר, כמו איזה משה חדש שרגליו לא זכו לדרוך...

- פודמניצקי - אמרתי - במה העניין?

- אדוני - כך פודמניצקי - יש לי חשק למות.

- מדוע?

- לבן שלי מסיבת סיום מחר ב-10 בגן-הילדים של דבורה, ואני הבטחתי לו לבוא. תן לי למות הערב ולא אשכח לך.

- אולי תאמר לי מי יכבוש את טנג'ר, אם כולם מתים לי פה? - צרחתי - אתבע אתכם לדין!

- הילד - ציין פודמניצקי - למד שיר במיוחד בשביל מסיבת-הסיום.

- שתתפוצץ!

זה באמת קרה: בסצינה כורחת-המציאות עלה רוחו של גרישה על מוקש ומת. אחרי הסתלקותו הפתאומית בכיוון הגן הרגשתי כיצד עולה הדם לראשי ויצרים משונים השתלטו עלי שעה שמבטי נתקע באלחוטאי-בשכר-יומי, שהסתתר מאחורי חבית אחת חלודה רועד בכל גופו. עיני נעשו גדולות וקרות כקרח, והאלחוטאי הכחוש נסוג מפניהן לעבר דופנות האוהל:

- לא - לחש האיש - אתה לא יכול לעשות זאת אתי... מגיע לי יומיים לפי החוזה הקולקטיבי... אני עוד צעיר, אני רוצה לחיות! לאאא!...

הוא מת אצלי בצימאון בלב המדבר. מיתה נוראה, אבל מי שמצטט לי סעיפים הסתדרותיים בעל-פה, שלא יצפה לרחמנות ממני. מתוך היחידה נשאר הרפתן הקרבי לבדו...

- טנג'ר' - הצביע בצילום שטוח-מסלול לעבר מגדל-המים של הקיבוץ וצעק לעצמו - אחרי!...

כאן, ממש על סף כיבוש בסיס הטילים, התערבה מזכירות הקיבוץ בגסות-רוח. הם עצרו את הרפתן הקרבי בהסתערותו הבלעדית, ודרשו שישבו לרפת תיכף ומיד, כי שתי פרות נפוחות מחכות לו.

- רבותי - הפצרתי במזכירות - תנו לאיש להסתלק בכבוד!

נחש נשך אותו בברך ואני בעצמי, לבוש מדיו של קצין או"ם, חלקתי לו את הכבוד האחרון בקבורה צבאית מפוארת, בה השתתפה פרט לי גם האקונומית של הקיבוץ שהיתה לה שבת, ואף הוספתי מטחי תותחים בבישול הסופי. היה מעמד מרשים למדי:

- הם נפלו - הספדתי את שחקני מפירי-החוזים - אבל הם ידעו את רצונם!

במרומי הגבעה הצדיע רוחו של גרישה, כיוון שהגגנת דבורה דחתה את המסיבה לסוף השבוע. העיט למעלה סיים את כל העניין בקרע-קרע נאות.

תוך כדי חיתוך הסרט שיניתי את שמו מ"הנשרים פשטו בלילה" ל"הפושטים נשרו כל בוקר". הדמות המרכזית בסרט נשארה קצין האו"ם בגילומי. כמה מבקרים מקצועיים שראו את החיתוך הראשון, בכו כמו ילדים קטנים לאורך כל סרט-הפעולה. הם אמרו, שזה אף אחד מהם לא מגיע עד ליעד הנכסף, יש בכך משום תעודה אנושית מזעזעת, גדושה משמעות הומאנית המקנה ליצירתי בשורות אוניברסלית. יש בזה משהו.

מה ההבדל ?

דודי אגון הוא יהודי טוב. אבל אין פירושו שמן הסתם גם ציוני הוא. כשעליתי לארץ לפני חמש שנים הוא בדיוק נסע לארה"ב שבניו יורק. לא משום טינה לישראל, אלא משום מה הוא חשב, שסוחר זריז כמוהו אינו צריך אלא לרדת מן האנייה, והדולרים יתחילו מעצמם להתגלגל לכיסיו. זה אגב, קרה בדיוק כך. מה נשאר לנו לעשות? כתבנו לו בזעם, שכאן לא כל כך קל, אבל אין אנו מרגישים מחסור בשום דבר. מה נשאר לו? הפסיק לשלוח חבילות.

הניגודים החריפו כשביקרנו בשנה שעברה בידידתנו הגדולה. דודי אגון אירח אותנו בביתו היפה, והשפיע עלינו רוב אהבה. באמת. רק שאלת המזרח התיכון הפרידה בינינו. כלומר, דודי לא נסוג כחוט השערה מעמדתו הנייטרלית כלפי ישראל:

"אני תורם לך כל שנה", אמר "אך אינני יודע מה יש לך שם שאין לי פה?"

"אני מרגיש שם מצוין" אמרתי.

"גם אני" אמר אגון "אם כן, מה ההבדל?"

"אני חי בין שני מיליונים יהודים."

"גם אני."

"אצלנו נשיא המדינה יהודי."

"טוב, כשארצה להיות נשיא, אבוא לישראל..."

בערך בשלב זה של הויכוח נהגנו להתפזר, רוויי בוז - גומלין. אולם זה לא קלקל את היחס הטוב בינינו. יתר על כן, כשהוזמנתי על ידי משרד החוץ של דודי אגון לחזות במצעד הצבאי ביום הצהרת העצמאות של ארה"ב, נתלווה אלי דודי נרגש מן הכבוד שנפל בחלקו בזכותי.

איני מתכוון לפגוע ברגשות פטריוטים, אך גם האמריקנים יודעים לערוך מצעדים. זמן מה ספרתי את התזמורות הצבאיות, אבל כשהגעתי למספר חמישים, התייאשתי.

דודי מחא כף במאור פנים:

"נו?" שאל "איך היינו?"

"לא רע", מלמלנו "לא רע."

מקץ שש שעות, כתום המצעד, הרעישו מעל ראשינו כארבע מאות מטוסי סילון מכל הסוגים. דודי הביט למעלה בהתפעלות:

"אתה רואה?" צהל "אין כוח כזה בעולם כולו!"

רציתי לענות לו משהו קולע, אבל לא ידעתי מה.

אולם השנה קרה נס: דודי אגון בא לארץ. לא בגלל סיבות מיוחדות, חס ושלום, אלא הוא ערך סיור באירופה, וחשב - באמת, למה לא? - לקפוץ גם אל הקרובים שלו.

הפעם היה הוא אורח הממשלה, והודות לו נהייתי מכבוד תיירים ביום המצעד. הסדר היה מופתי. כלומר,

הלכנו ברגל כעשרים קילומטרים, השמש להטה בעוז, המקומות על הטריבונו לא היו נוחים כלל ועיקר, ונוסף לכך גם מחירם המפולפל. דודי התאפק ולא אמר מילה. ישבנו שעה וחצי באווירה דחוסה. כשמסרו את הדגלים, דודי אגון מחא כף. אחר כך הופיעו מעל ראשינו 8 "מיסטרים". דודי אגון הביט למעלה, ועיניו החלו לזלוג דמעות. אצל ארבעת ההליקופטרים כבר בכה כמו ילד. "דוד". אמרתי לו "זה ההבדל."

אב נולד

הכל תלוי, עמוד 225

הקדמה

הגיע הזמן שנרפה מן השטויות ונפנה תשומת לבנו לדברים העומדים ברומו של עולם. מדובר, כמובן, בבן-בכורי רפאל. היום הוא כבר מסוגל לקרוא את הספר הזה בקלות יחסית, מאחר שמלאו לו 3 שנים, אפס שהופיע הבן בחיינו במשקל של 3.503 קילוגרם, גרם לכל מיני הפרעות במערכת עצבינו.

אב נולד

אותו בוקר השכם נתרוממה האשה במיטתה, הסתכלה שעה קלה באפלה החרשת ולבסוף נגעה בגבי:

- ה ת ח י ל - בישרה - תזמין טכסי.

קמנו בשקט והתלבשנו בלי חפזון כלשהו. מילמלתי מספר מלים מרגיעות, הגם שלא היה כל צורך בכל הלא שנינו אנשים נאורים בעלי רמה אינטלקטואלית מובהקת היודעים היטב שהלידה היא כורח ביאולוגי שכולו חיוב.

- האם רצונך לקחת עמך עתונים, יקירתי? - שאלתי - מוטב שלא תשתעממי שמה...

הכל הלך לפי תוכנית. שוער בית החולים רשם את פרטי אשתי, ושלח אותה ללדת. ביקשתי להפסיע אחריה, אך השוער הגיף את שער הברזל הקטן לפני אפי:

- אתה, אדוני, תישאר בחוץ - ציין - אין בך עוד כל צורך...

הכרתי בצדקתו. בשלב מאוחר כזה הזכר רק מפריע. זה ברור. גם אשתי התבטאה ברוח זו: "לך הביתה לעבוד, כרגיל", אמרה לי, "ואחרי הצהריים בקר בקולנוע בשקט". לחצנו יד, נשקתי לה על המצח ונפרדנו. זה הכל. יתכן שאני מופיע כעת בעיני הקורא כאדם קריר-מזג חסר-רגשות, אך אין בידי לשנות דבר, כזה אני: פייס, מחושב - גבר. אך נעלמה דמותה של האשה מאחורי הדלת, התחלתי להתבונן סביבי. על הספסל לפני תא השוער דגרו כתריסר מועמדים-לאבהות, חיוורי-פנים ומעשנים-בשרשרת, כאילו ישיבתם העיקשת בשערי הבנין היתה משנה במאומה את מהלך העניינים. נוסף לכך, הגיע בכל רגע גבר חדש ורוחף, כשבפיו השאלה הגורלית: "נו? !". השוער חתום-הפרצוף מציץ ברשימה שלפניו, מחצץ חצי שעה בין שניו, מפהק פיהוק ארוך-נגן ומפטיר: "בת. שנים ותשעים". אז האב נופל על צווארי וזועק ששנים ותשעים, שנים ותשעים. אידיוט. למי איכפת מה משקל הוולד שלו? מצדי יכול להיות אפילו 10 קילו. באמת משונה. גמרתי אומר לשוב הביתה בלי הפסד של זמן כדי להמשיך בעבודתי הסדירה. גם הסיגריות שלי אזלו. אולם בשעה שעמדתי לצאת, נזכרתי שמן הנימוס הוא להחליף כמה מלים עם הרופא, שמא הוא זקוק לעזרה ממני או דברים כאלה. קראתי איפוא, והצגתי את עצמי לפניו.

- משעה חמש אחרי הצהריים אפשר להתעניין - הודיע לי הרופא בקצרה - אך בשום אופן לא לפני כן.

חזרתי הביתה נרגע לגמרי והתחלתי לכתוב. אפס עד מהרה הוברר שראשי אינו פועל כהלכה. זוהי תופעה נדירה אצלי. מה יכולה להיות הסיבה? אולי לא ישנתי די הצורך? שמא מזג האויר המעונן אשם? או אולי זה משפיע עלי, שאשתי כורעת ללדת? גם זה אפשרי, בעצם. אסור להיות שאנן מדי! בסופו של דבר,

מדובר במאורע חשוב הנוגע לי אישית. הילד יהיה בלי ספק בריא, רענן, אולי שובב, אך שום דבר מיוחד. ילד רגיל, כמו כל הצברים הקטנים. יגמור גימנסיה ואחר כך יקדיש את כשרונו לשירות הדיפלומאטי. שמו? בועז? יששכר? לא, בהחלט יש להעניק לו שם המובן גם לגויים, כמו, נגיד "רפאל", שהיה צייר הולנדי דגול, כידוע. פעם בכל זאת יהיה הילד לשר-החוץ, לא יתכן, איפוא, שבאנשים יתקשו לבטא את שמו. כן, יש לחשוב גם על האינטרסים של האומה. לא אתן לו להתחתן בגיל צעיר, מוטב לו לעסוק בספורט ולהשתתף באולימפיאדות. קפיצה לגובה. סיוף. הרמת משקולות. רפי יידע הרבה שפות ומעט פיסיקה אטומית. כמובן, לא אכוף עליו את רצוני, אם יש לו חשק ללמוד אירו-דינאמיקה, שילמד הילד אירו-דינאמיקה. רגע אחד! אולי יהיה בת? באמת הגיע הזמן להתעניין קצת. אני מרים בתנועה איטית ושלווה את השפופרת:

- עוד שום דבר - אומר השוער - מי מדבר שמה?

היתה בקולו של השוער איזו צרידות חבויה, כאילו רצה לחפות על משהו.

החילותי לדפדף בעתונים כדי לשכך את עצבנותי: "בוונצואלה נולד גדי עם שני ראשים" - כותב על שני טורים איזה מטורף. באמת צריך לתלות את כל העתונאים! קפצתי על קורט ודיקטרתי ישר לבית החולים כדי לדבר עם הרופא בנוגע לגדי הזה. למזלי הצלחתי להזדנב לחבורה של ברית-מילה ולהתפלח אתם בעורמה.

- מה זה? - גער בי הרופא בפרוזדור - מה אתה מסתובב כאן?

- הייתי בסביבה.

- אמרתי שלא תבוא עד חמש! אפילו אז לא צריך לבוא!

- בבקשה. בדיוק רציתי לברר.

הצדק היה, בלי תפונה, עם הרופא. מה הטעם בהתרוצצות העקרה הזאת?

הנה המועמדים האלה אשר עדיין דוגרים מיואשים על הספסל. התישבתי לידם כדי לבדוק את התופעה המגוחכת מנקודת ראות פסיכולוגית. שכני לספסל סיפר ביהירות שהוא מחכה לצאצא שלישי, כי יש לו כבר בן ובת (2.15 ו-2.70 קילו). אחרים הראו כל מיני תצלומים. גם אני הוצאתי מכיסי את תצלום-הרנטגן של אשתי בחודש התשיעי.

- נחמד - הסתכלו הקולגים בתצלום - עושה רושם מצוין...

כבר הספקתי פעמיים לקנות סיגריה, אך כל הזמן היתה לי הרגשה, שאני שוכח משהו חשוב. שאלתי את השוער מה המצב וכל כן השיב כלאחר-לשון: "צ צ צ". הבה נלך לקולנוע! הציגו איזה סרט עמוק עם ג'יימס דין. מדובר בבחור צעיר השונא את אביו שנאת מוות. אילו שטויות מסריטים כיום! ממילא תהיה לי בת. אני מרגיש בעליל בתת-הכרתי. תיקרא בישראל "חמוטל" או "קיריה", מפני ששם נולדה. מצדי היא יכולה להיות ארכיאולוגית, העיקר: לא להינשא לטייס! לא, אני לא אסכים לטייס בשום פנים ואופן. רבונן של עולם! עוד מעט אהיה סבא. הזמן חולף. אולם מנין החשכה הזאת? היכן אני? אה כן, הסרט. למי יש סבלנות להסתכל בטפשות כזו? יוצאים יפה באמצע ההצגה לאויר הצח. מה עכשיו? אולי נסור לבית החולים? קניתי זר עצום של גלאדיולות, מכיוון שלשליחי חנויות הפרחים כניסה חופשית לבנין. "חדר 24" - זרקתי לשוער ופרצתי פנימה בהסוואת עלטת הערב.

הרופא נעשה אדום כשהבחין בי:

- מה אתה רוצה עם הפרחים? - נהם - עוד אין שום דבר! צא מפה אדוני, אחרת, בחיי, אתנהג בגסות...

הסברתי לרופא, שהפרחים מהווים תרמית בלבד, הלא יודע אני יפה מאד שאין עוד שום דבר, רק חשבותי, שמא אולי יש משהו. הרופא אמר דבר-מה ברוסית ועזב אותי. לפני השער נזכרתי במה ששכחתי: לא

אכלתי זה 24 שעות. מיהרתי הביתה לבלוע משהו. זאת אומרת, איך שהוא לא היה לי תיאבון, רק לגמתי 4-5 כוסות מים קרים ולשבתי פיז'אמה לחטוף תנומה קלה. זה בריא מאד ומרגיע. למה הוא מאחר? למה לא בא כבר הילד? יש! תאומים! בטוח! מצויין! שנים במכה אחת. שמם? אין זו בעייה. "דין וחשבון" או "משא ומתן". יש המון שמות בעברית לתאומים. הם יזכו לחינוך מעשי. אהפוך אותם לסוחרים-טכסטיל, כדי שלא יכירו מצוקה בחיים. רק הזימזום הזה מפריע לי באוזן. וגם החדר נעשה כל כך מעורפל ועיגולים סגוניים צפים בחלל. צילצלתי לשוער. עוד שום דבר. הלואי ותמות, נבל שפל! לא אשכח אותך אחרי לידת בתי, אני מבטיח לך! שוב אין לי סיגריה. איפה אפשר להשיג בשעה כה מאוחרת? אולי בסביבת בית החולים? אני רץ, אך שכני רץ אחרי, שאני שכחתי ללבוש מכנסיים. באמת מוזר. אני פורץ בצחוק בריא ומשוחחר ואינני מסוגל להפסיקו עד לקרבת הבניין. כמאה פסיעות לפני השער עולה אלוקים בדעתי. על פי רוב אינני נוהג להתפלל מתוך פרינציפ, אך הפעם קשה לא להיענות. מלך העולם, ברוך שמך, עזור לי הפעם, שבתי תהיה בן נורמאלי ככל האפשר, ראש אחד מספיק לו בהחלט, אין צורך ביותר. לא בגללי אני מבקש זאת, אלא בגלל האומה הזקוקה לבנים שלמים בגוף ובנפש...

העוברים והשבים מזהירים אותי שלא כדאי לכרוע על המדרכה, אני עלול להצטנן. השוער משדר מרחוק: "צצצ". טראך! אני שובר את מנעול השער במהלומות אגרוף וזורם פנימה. הרשע שואג אחרי. שאג, שאג חלאת המין האנושי, מי שמהין לעצור אותי עכשיו, דמו בנפשו...

- דוקטור! - אני צווח בטרפי רגלי בפרוזדורים השוממים - דוקטור!

- שמע אדוני! - בא הרופא אדום כסלק - אם עוד פעם תבוא, אקרא למשטרה! מה אתה, ילדה היסטורית?

אני היסטורית? אני היסטורית?! אילו היה בכיסי אולר, הייתי תוקע אותו בבטנו של הבריון המדופלם הזה. אלה רופאים? אלה מפלצות בחלוק לבן, אני אומר לך, אדוני! אכתוב מכתב כזה לבן-גוריון שלא ישכחהו עד יומו האחרון! אני מתישב על הספסל, סמוך לשער ככל האפשר. לא אזוז מפה כל עוד לא יבוא בני לנשק אותי. למי יש סיגריות, רבות? השוער מקבל התקפת עצבים ממני. אז מה? האם זו בושה שאני מרוגש ומתענין מדי פעם לפעם? היום יום הולדת של בני או מה? העיגולים מתרבים בחלל. כבר 11.30 בלילה - ויש דבר! איזה מזל כביר יש לאשה, שהיא לא מוכרחה לשבת כאן, בחוץ, ולסבול. אלי שבשמיים: וודאי נתברר שהיא לא נמצאת במצב הריון, פשוט התנפחה בטנה מתירס קלוי! רמאים! נדר: אם בכל זאת יוולד לי בן, ילך לקיבוץ!

גם אני אלך מחר. עוד סיגריה אחת, בבקשה, האחרונה בחיי. עצרת האו"ם שוב דחתה את הדיונים בדבר הלידה בלי כאבים. עופי עופי דוכיפת, אבא שלי פסיכופאט. אקנה לאשה מעיל פרווה. אולם - הכל הל. משהו איום נפל בתוך הבנין הקודר הה. כן, אני הרגשתי זאת כל הזמן. האינסטינקט השטני לוחש לי בלי הרף על איזו פלצות מקפיאת-דמים. כן, המשחק נגמר, רוזן מונטה-כריסטו. זה הסוף. זוחלים על ארבע עד לתא השוער. כבר לא יודעים לדבר, רק ממצמצים בעיניים.

- כן - מזכר השוער ומפקה - בן.

מה, אנו אומרים, איפה? ... בן, חוזר השוער, שלושה וחצי קילו. למה? ממת? ... שמע, אדוני! אתה מר קישון? לא יודע... יתכן... רגע אחד... מוציאים את תעודת-הזהוי. נכון! אני קישון! אני קישון! כן, אנו לוחשים, אז מה? ... נולד לאדוני בן! - צורח השוער - שלושה וחצי קילו! בן! לא תופס? ...

אני מתנפל אליו ורוצה לנשקו. מתאבקים חרש ארוכות, אחר-כך - ריצה לתוך הלילה. דווקא עכשיו אין נפש חיה בסביבה. מי חשב שאני עדיין מסוגל להפגין גילגולים קדימה ואחורה? סוף סוף בא שוטר ומתרה בי. מהר נשיקה על פדחתו:

- שלושה וחצי קילו! - אני זועק באוזניו - שלושה וחצי קילו!

- מזל טוב - אומר השוטר ומוציא מארנקו את התצלומים של בתו.

הזוועה הזאת עם תולעת-שני העיקה עלי כל הזמן. היה ממש בלתי נעים:

הוא שלח לי את ספרו החדש לפני חצי שנה בערך, שמתי אותו באיזה מקום ומאז הוא מונח שם באין מפריע. תחילה עוד יכולתי להתחמק איך-שהוא:

"קיבלתי - צעקתי לעבר תולעת-שני ברחוב - עוד מעט ואתפנה ואקרא אותו!"

הסופר המבטיח מצמץ לעברי אסיר תודה. מקץ כמה שבועות שוב נתקלתי בו:

"אני כבר קורא - בישרתי לו - אחר כך נדבר!" אחר-כך אירעה התקרית המצערת, כשהוא נכנס לבית-הקפה ואני התגנבתי החוצה דרך המטבח וראה אותי, אני בטוח שראה אותי. אני זוכר היטב שבאותו יום החלטתי לדפדף בספר בעיון. אם אין אני טועה, אפילו הושטתי את ידי לעברו ואז פתאום צילצל הטלפון, או נפלה תרדמה עלי, אינני זוכר, העיקר שידי לא נגעה בספר הזה. בשבוע שעבר תפס אותי תולעת-שני בתור לקולנוע: "נו, קראת?" - שאל ברטט והנדתי חרש בראשי: "יש לי מה לומר - אמרתי לו - אבל לא על רגל אחת"...

ואז - אמש - נפגשנו בדיזנגוף.

לא היתה כל אפשרות להמשיך במישחק המחבואים או להתנדף. תולעת-שני בא מולי בריצה ונבלם לפני אפי:

- רצית לדבר איתי - התנשם - בנוגע לספרי...

- כן - עניתי - טוב שנפגשנו.

" , בעברית "זהו זה", כלומר סופו הבלתי-נמנע של הסרט, Show-Down במערבונים קוראים לזה " Do not forsake me, Oh my darling" כשהשריף והמנוול ניצבים זה מול זה להתמודדות אחרונה באמצע הרחוב הראשי הריק מאדם. "

גם דיזנגוף היה פתאום ריק ממכרים, לעתים רחוקות ראיתי אותו שומם כל-כך. הלכנו כמה צעדים בלי לדבר. ניסיתי לשחזר בדמיוני את הספר לפחות במובן החיצוני, אך לא נזכרתי אלא בנייר החום בו נעטף. היה זה נייר חום רגיל, נייר כזה בו אורזים ספרים בשביל לשלוח אותם אלי בדואר. אילו ידעתי לפחות מה נמצא בתוכו, רומאן, סיפורים, מחזה, קובץ שירים, בלטריסטיקה...

הלכנו כשני רחובות מהורהרים, עטופי-שרעפים. בפינת גורדון כבר הייתי צריך לומר משהו:

- בכל אופן - כך אמרתי לו - רואים שעבדת על הספר !

- שלוש שנים - רחש תולעת-שני - אבל את הנושא נשאתי בתוכי עוד מלפני המלחמה.

- זה מורגש - ציינתי - יצירה בשלה.

שוב התקדמנו כמה צעדים. שקט סביב. אף אחד לא הפריע לנו. גם כן ידידים !

- אז איך התרשמת ? - שאל תולעת-שני בקול רופף.

- דווקא התרשמתי.

- מן הכל ?

פתאום הבחנתי במלכודת. תולעת העיף בי מבט שטוח אלכסוני. אם עכשיו אשיב לו "כן, מן הכל", יידע שגם אני לא קראתי את ספרו וישנא אותי כל ימי חייו.

- אדבר אתך גלויות - עניתי איפוא - בהתחלה לא כל-כך התלהבתי.

- גם אתה ? - נאנח תולעת-שני - גם אתה בא עם זה ? האם אין זה ברור כשמש, שכל ההתחלה רק אכספוזיציה ?

- אכספוזיציה-שמכספוזיציה - רטנתי - מה זה משנה ? השאלה היא אם הספר תופס אותך או לא !
תולעת-שני נעשה עצוב כל-כך שממש ריחמתי עליו. אבל למה הוא כותב אכספוזיציות כאלה, לכל הרוחות ?

- אחר-כך עלית למסלול - ניחמתי אותו - רישום הדברים הוא חזק מאד. יש אווירה. קצב.

- אתה חושב שהייתי צריך לקצר בתיאור המצוקה ?

- אילו היית מוחק החצי, הספר היה רק מרוויח מזה.

- יתכן - ענה תולעת-שני בקרירות - אבל השכל הישר בכל זאת אומר, שאני חייב להצדיק מה דחף את בוריס להצטרף למורדים, לא כן ?

בוריס!

- כן, בוריס הוא, בלי ספק, דמות שלא במהרה תמוש מזכרוני - הודיתי בכך - ניכר היטב שאתה מחבב אותו.

תולעת-שני נעצר בפאניקה:

- שאני מחבב את בוריס ? את החזיר הזה ? אני חושב שהוא הטיפוס הנאלח ביותר שיצרתי אי-פעם...

- אולי כך אתה חושב ! - חייכתי חיוך סלחני שקט - ואני אומר לך שבתוך תוכך אתה מזדהה אתו !

תולעת-שני החוויר:

- אתה הרגת אותי עם ההערה הזאת - נשבר האיש והוסיף - כשהתחלתי לכתוב עוד שנאתי את בוריס, אבל כשהוא מסתבך בסיכסוך בין פיטר והנספח הימי ובכל זאת איננו מספר על האונס של אביגיל לאמו - אתה זוכר ? ...

- בטח. כשהוא לא מספר לה...

- זהו. אז שאלתי גם אני את עצמי: האם אין בוריס, על כל חולשותיו והפכפכותו, יותר גבר מן הזואולוג ?

- כולנו בני-אדם - ציינתי בהבנה - אחד כזה והשני כזה, אבל כולם שווים.

- בדיוק כך ! ...

אולי בכל זאת קראתי את הספר הזה ? בהיסח הדעת, באקראי, בלי שארגיש בכך.

- אומרים - ציין תולעת-שני בענווה - אומרים שזה ספרי החזק ביותר מבחינה עלילתית.

נעצתי מבט חודר בקומה השניה של הפאסז', כמי שעובר ביעף על מכלול יצירותיו. עוד לא קראתי ממנו שום דבר. בכלל מי זה תולעת-שני ? למה הוא שולח לי ספרים ?

- לא הייתי אומר שיצירתך המוצלחת ביותר - העמדתי את הדברים על הוויתם - אבל מכל מקום אחת המפתיעות ביותר.

תולעת-שני נעמד וראיתי שזה פגע בו קשות. מה יש? אני מוכרח להתעלף מכל דבר שהוא כותב? אגב, סיכויי הבריחה הלכו ופחתו. אף אחד לא נזדמן בדרכנו. כבר סובבנו את הכר פעמיים.

- ידעתי, ידעתי שכה אני אחיה! - פרצה המרירות מגרון הסופר לנוכח גישתי הביקורתית - הסעודה אצל מפקד פלוגת הסער, נכון? אל תגיד שלא! הייתי מוכן להישבע שהשוביניסט בך יתקומם נגד זה! אבל מה ציפית ממני. למען השם, כשעשה סאכארין מכל מה שהתרחש בוואדי המוצף, אם אתה זוכר, שמה ש...

- אל תגמגם - הערתי לו - יש גבול לכל דבר.

- תסלח לי - היקשה תולעת-שני עורף - כשנתתי תיאור מוחץ על מירוץ הגמלים הלילי במשולש, זה נעם לך?!

- כן - הסכמתי בהסתייגות מה - זה היה עליז למדי.

- וכשקאתרינה שוברת את הפמוט על דוכן השופט, זה בסדר?

- מתקבל על הדעת.

- אז תסלח לי, עליך לסבול גם את חשיפת התעלולים של מאיר קרונשטאדט והדומים לו!

"הוהו ידידי" התקוממתי בנפשי "מצדי תשמיץ את כל העולם, אבל סלק את ידיך ממאיר קרונשטאדט!". הדבר התחיל לא למצוא חן בעיני. האווירה בינינו בהחלט נתעכרה. גיליתי גם את סיבת בודדותנו המשוועת. כל המכרים המשותפים שנראו מרחוק באים מולנו, פתאום נעלמו מן האופק כאילו האדמה בלעה אותם. רק אני מופקר פה, לעזאזל! השוביניסט הקטן בתוכי התחיל להתעורר:

- שמע תולעת - אמרתי, לא בלי כל עוקץ - במקומך לא הייתי כל-כך גאה על הקרונשטאדט הזה!

- אני כן גאה!...

הדם עלה לראשי. הוא עוד מתווכח אתי!

- קרונשטאדט בתור דמות מזוייף לחלוטין ולכן בלתי-משכנע - פסקתי

- אפשר להשמיט אותו והספר לא יסבול מזה!

- בדיחה טובה - שרק תולעת-שני - ומאיפה תיקח את הקונפליקט המרכזי, אם מותר?

- נו מאיפה?

- אתה בוואדי חושב על הזואולוג?

- ומה?

- וקאתרינה?

- שתלך עם השופט!

- בחודש התשיעי?

- אחרי הלידה.

- חכם! הרי היא נדרסת!

- שלא תידרס! למה שתידרס? שתידרס אביגיל!

- תסלח לי, זה מגוחך!

זה כבר הוציא אותי מכלי. אני עוסק בקריאה כמעט מתמדת זה שלושים שנה, אז אינני רוצה לשמוע הערות כאלה, כן?

- ובכן זה מגוחך, ידידי? - הרימותי קול - ומירוץ הגמלים המטופש שלך, מה הוא לדעתך? לומר את האמת, אני הרגשתי בחילה ממש...

- זאת היתה המטרה! שתרגישו בחילה! שתראו את עצמכם כמו שאתם באמת!

הוויכוח הענייני עבר לפסים אישיים. תולעת-שני היה צהוב לגמרי ונשם בכבדות:

- אני יודע מה כואב לך! - נהם - שהעזתי לברוח מפתרונות באנאליים, הה? שבוריס לא טובע באגם המלאכותי!

בוריס! רק הוא היה חסר לי!

- עזוב אותי עם בוריס! - גערתי בתולעת - אתה ממש מאוהב ברמאי העלוב הזה! אם אתה רוצה לדעת, כל העסק שלו עם אביגיל לא רלוואנטי!

- לא רלוואנטי? - נדדעזע הסופר המבטיח - הלא היא מוכרחה להתחבר עם מישהו, לא?

- טוב שתתחבר! אבל למה עם בוריס! אין שם אחרים?

- מי? - צווח תולעת-שני ואחז במעילי וטילטלני - מי?

- הזואולוג הזה למשל, איך קוראים לו, קרונשטאדט!

- הוא לא זואולוג!

- הוא זואולוג! ואם לא קרונשטאדט, אז מפקד פלוגת הסער!

- קרונשטאדט הוא מפקד פלוגת הסער!

- גם אז! מצדי יכול להיות אפילו מטיאורולוג, כולם עדיפים מבוריס!

אפילו הנספח הגיוני יותר! או פיטר! או בירנבוים!

- מי זה בירנבוים?

זה גם כן אחד! לא גרוע מקרונשטאדט, אני מבטיח לך! לא מספיק, חביבי, לקשקש סתם על נייר, כדי לכתוב ספר! צריך גם עלילה, חביבי, גם גיבורים, גם משהו פנימי! עומק!...

אז כבר אני טילטלתי אותו.

- ע ו מ ק! - שאגתי - לא לאבלאב, תמלול, אה-בה-ציגאלע-מה! בוריס! ומה עוד? זה ספר זה? זה איטריות, חביבי! זה לא יצליח בקהל, אתה יכול לסמוך עלי, יש לי אף לזה! איש לא יקרא את ספרך! גם אני לא קראתי!

- לא קראת?

- לא! וגם לא אקרא!...

עזבתי אותו לנפשו. הוא עדיין עומד שם באמצע דיזנגוף ומסתכל. אידיוט.

הג'ינג'י עם המפתח

הג'ינג'י עם המפתח עמוד 21

השבוע, מסתבר, שוב קרה איזה פנצ'ר קטן עם הדגם של המטוס המקומי המצטיין "ערבה". ימים מספר לפני צאתו לסלון האווירי מפריז לצורכי מכירה המונית, נחת הדגם בגלגל שמאל, ונשאר שוכב על בטנו כמו אנקור פצוע. אבל העניין כבר הועבר לטיפול, נמסר מטעם ההנהלה, עוד נספיק להגיע לסלון באיחור קל, הפתיחה ממילא משעממת לגמרי. אומרים, שלא משהו רציני אלא סתם צירוף מקרים גרם לפנצ'ר, לא צריך מייד להתרגש, הכל תחת קונטרול, סמוך.

החקירה נמשכת. אנחנו כשלעצמנו שואפים למסור בזה עדות ניצחת לצוות החוקרים, למרות שלא היינו נוכחים פיזית בשעת הנחיתה השמאלית. אנחנו פשוט מתיימרים לדעת - מתוך ניסיון ועל-פי חישובים ים-תיכוניים בדוקים - מה היתה הסיבה לפינצ'ור: המפתחות היו אצל הג'ינג'י. לא יכולה להיות סיבה אחרת.

ליתר דיוק, כדי לשחזר את כל הפרטים, הטייס אמר לשלמה אחרי טיסת הניסיון האחרונה, שהרעש בגלגלים לא מוצא חן בעיניו, אבל לשלמה היה משהו לסדר בעירייה, וביקש מן השוער לתת צלצול לצימרמן בסדנה שיבדוק למטה או משהו אבל צימרמן היה מחוץ לבניין, מפני שביום שני הוא תמיד עוזב בשתיים וחצי, וגם השוער היה זמני, מפני שהזקן הלך הבוקר לבדיקות אורולוגיות והוא עצמו לא ידע איפה גר צימרמן, בכלל מי זה צימרמן? וגם מן המרכזייה אין תשובה מפני שזיווה נסעה לחיפה לשחרר משהו, והרשימה היחידה במפעל עם הכתובות של צימרמן והמכונאים נמצאת במגירה, אבל הג'ינג'י לקח את המפתח של המגירה וירד למטה, חיפשנו אותו במזנון, אבל כבר עזב לפני עשר דקות ואין לו טלפון בבית, והמפתח אצלו ואי-אפשר לעשות שום דבר, וכך ממריא ה"ערבה" בעזרת האל ונוחת על הצד הטוב ביותר, אבל כבר אספו את רוב החלקים שלו במסלול, מה יש? מכבי תל-אביב-בני יהודה 1:0 (1:2), אחרי משחק שקול במחצית הראשונה, הצטיין פומרנץ.

אין צורך אפוא בשום חקירה נוספת, זה מוכרח היה לקרות ככה. זה תמיד קורה ככה. כמעט כל מבצע לאומי רב-מעוף בארצנו המדיטראנית עולה על שרטון, בגלל שהמפתח נמצא אצל הג'ינג'י. כל אימת שאנחנו מזדמנים בקירבת איזה מפעל אדיר, בית-חרושת ותיק, מרכז מסחרי חדש, משרד החוץ, אולפני הסרטה, תחנת אוטובוסים, והכול עומדים על הראש והפרסונל מתרוצץ אמוק ומבקש קו מזיווה, ומידפקים על דלת המחסן הנעולה, בכל הזדמנות סואנת כזאת צץ בסוף הפרוזדור גבר אחד שמן מאוד וצורח בפנים אדומים כסלק:

"איפה המפתח?"

"אצל הג'ינג'י", עונה אביגדור צמוד אל הקיר.

"איפה הג'ינג'י?!"

שומעים גם ברמקולים מהדהד בכל המפעל:

"ג'ינג'י, קוטי מחפש אותך! גש אליו מייד עם המפתחות! ג'ינג'י, אתה שומע?"

הג'ינג'י איננו, זו בעצם אחת הסגולות המופלאות של הג'ינג'י, שהוא איננו. הוא הלך. עם המפתחות. לפני רבע שעה עוד ראו אותו על-יד השירותים, אבל כנראה יצא או משהו. הוא גר בנס-ציווה ואין לו טלפון בבית, צימרמן יודע את הכתובת החדשה שלו, אבל הוא מחוץ לבניין. זה המצב במרבית המפעלים הגדולים במדינה, שיש בהם מפתחות וצימרמן.

אם זיווה במקרה לא בחיפה ולא אוספת תרומות בשביל הבן של עמאר, אז אפשר לשאול אותה במרכזייה, איפה הג'ינג'י?

"לא יודעת", תשיב זיווה. "לא אמר לי."

"מתי הוא ישוב?"

"לא יודעת."

"בכל זאת."

"מי מדבר שם?"

אומרים, מתי הוא יבוא מחר בבוקר, הג'ינג'י?

"לא יודעת", מוסרת זיווה. "זה תמיד משתנה."

"אז איך אפשר למצוא אותו, המפתח אצלו."

"לא יודעת. תשאל את צימרמן..."

צימרמן לא בא היום למשרד. זאת אומרת הוא בא באחת-עשרה ורבע, וחיפש את קוטי באקספדיציה, אבל אחר-כך לא ראו אותו. והמפתחות אצל הג'ינג'י.

למען הקל על החקירה השוטפת, אנו מתכבדים לתת את תיאורו המדויק של הג'ינג'י, ובכן, הוא קודם כל ג'ינג'י, נמוכמוך, לובש חולצה פתוחה ומכנסיים גליים, אך מעוך מבטן, חזה שעיר, עיני תכלת, בריא, אב לשני ילדים ובת, חסרה לו שן אחת במקומות שונים לסירוגין. לעיתים רחוקות, אולי פעם בשנה, על-פי-רוב בספטמבר, אפשר לתפוס את הג'ינג'י אישית כשהוא עולה במדרגות עם המפתח. אז קוטי כמעט מתפוצץ בחימתו השפוכה:

"שמע, ג'ינג'י", שואג השמן והוא אדום, "איפה היית?"

"במחסן", אומר הג'ינג'י, "איפה אהיה?"

"אמרו שהלכת!"

"מה מבלבלים את המוח!"

הג'ינג'י מקבל פקודה במקום, להזמין ללא הפסד של זמן עותקים של המפתחות שלו ולמסור אותם לשלמה, אבל הוא לא מזמין, ושלמה עצמו מסוכסך עם קוטי בגלל הניכויים מן המענק לבית-הבראה שהוועד לא אישר לפני החגים. יש תיאוריות, שקיים רק ג'ינג'י אחד ויחיד בכל המדינה, המסתובב בין המפעלים היצרניים הגדולים עם המפתח, ולכן אין למצוא אותו בשום מקום. בכל אופן הוא שייך לנוף האוריינטלי המרתק שלנו, כמו השרב והשרברב. קשה לתאר את חיינו הסדירים בלעדיו. מספרים, שבמפעל גדול של התעשייה הצבאית קשרו אותו באזיקים למעקה של הרוטציה, ובמשך שעתיים הוא היה בנמצא, אבל אחר-כך הוציא את היד והלך, ומאז נפסק ייצור הנשק והארץ היתה תוהו ובוהו והג'ינג'י מרחף על פני התהום ורק צימרמן יודע את כתובתו החדשה והוא מחוץ לבניין. שיר מזמור לג'ינג'י אשר אצלו המפתח.

צפי

בתנו רננה כבר עברה את השנתיים והיא עדיין מכורה למוצץ. לפי הרופא שלנו אין בכך ולא כלום, כל התינוקות מוצצים מוצצים, כהמשך לתקופת הינקות והתחלה של עישון סדיר. לטענתם, המוצץ משמש תחליף לאמא, למרות שהאמהות על פי רוב אינן עשויות פלאסטיק ורוד עם גומי צהוב באמצע. מכל מקום, תופעת המוצצית היא לגיטימית לחלוטין, והדבר היחיד המניד את השינה מעיניו הוא העובדה, שרננה שלנו איננה אוהבת מוצצים אלא מוצץ אחד בלבד, בשם צצי.

צצי, על משקל טדי.

לגבי שבט המבוגרים אין צצי אלא מוצץ שכיח, מוצר המוני של תעשיית התינוקות, אולם הצאצאה הג'ינג'ית שלנו בשום אופן אינה מוכנה לגעת במוצצים האחרים. יתר על כן, כל אימת שאנו מנסים להגניב לפיה את תאומי של צצי, הרי היא יורקת אותם אחרי השלוק הראשון אגב כבי היסטרי, והיא מקרקעת את עצמה ובוועטת בקירות ומפילה רהיטים ומעיפה פריטים שונים בכל הכיוונים ומחבלת בעצמה ויורה.

- צצי - היא צורחת עד אובדן החושים - צצי! צ צ צ ! . . .

כמובן אחרי הצצי הראשון כבר נמצאת כל המשפחה על ארבע, והחיפושים הקדחתניים נמשכים באווירה של בהלת סוף-העולם. למציאת צצי יש אצלנו משמעות כמו לקריאת "ארץ!" לכריסטופר קולומבוס בשעתו, שכן לאחר מכן נרגעת רננה פלאים ומוצצת שמחה וטובת-לב, בעוד שאנו רוצים סביבה באפיסת כוחותינו...

- סימן - אומר הרופא שלנו - שהילדה חשה בהיעדר אהבת-הורים.

זה שקר, מפני שאנחנו מאד אוהבים אותה, כל עוד היא לא צורחת. הכל תלוי בצצי. יש צצי, יש שלום. אין צצי, יש שידור. כאשר אנחנו מתארחים בערבים מחוץ לבית, האשה מתחשמלת כל פעם שהטלפון מצלצל, שמא השמרטפת מודיעה, שהיא אינה מוצצת את צצי ורננה כבר סגולה. במקרים כאלה אנחנו דוהרים הביתה במהירות דו-רפורטית על גוויות שוטרי-תנועה, ומוצאים את השמרטפת המטורפת-למחצה קבורה בירכתי כורסאות וחורבותיהן, בחטטה אחרי צצי שברח...

- ריבוננו של עולם - נאנחת האשה מעת-לעת - אם צצי ילך פעם לאיבוד...

על זה אסור לנו לחשוב, כמו על המלחמה האטומית. והשאלה המשגעת ביותר: מניין רננה יודעת, שצצי הוא צצי? באחד האמשים המוקדמים חמקתי מן הבית עם המוצץ הקדוש, והלכתי אתו ישר אל בית-המרקחת בו נרכש בשעתו. ביקשתי אותו דבר מאותה רוקחת, באותו צבע, אותו גודל, אפילו מאותה שנת יצור, שכן הנחתי שבדומה ליינות אצילים גם אצל המוצצים עלול להיות שנתון מוצלח יותר. אותה הרוקחת נתנה לי את ההעתק המושלם, באותו כיס שמתי אותו. באותה דרך הלכתי הביתה.

המוצץ החורג עף בקשת:

- זה לא צצי!...

האשה סוברת שהריקבון עושה את ההבדל. ואמנם, החלק הגומי של צצי נעשה - סליחה על הביטוי - ירקרק משהו מרוב שימוש, ויתכן שזה נותן את הטעם המשובח. בקשר לכך, עוד שנים לא אשכח את המבט, שהרוקחת העיפה בי כאשר ביקשתי ממנה מוצצים משומשים. לא נותר לנו אלא להרקיב כמה דגמים במעבדה ביתית, ולשם כך קנינו חומצת-מלח וחימיקלים אחרים וטבלנו בהם תריסר מוצצי-נסיון עד תום, והגומי שלהם אמנם התיירקק, אבל נשאר בלתי מציץ לחלוטין. רננה חשפה את המירמה בהבל פיה והרעישה ככרוכיה...

- הפתרון - פסק הרופא שלנו - טיפות הרגעה.

הוא רשם בקבוק גדול של אטרקס, וגם זה לא עזר. לפני כשבועיים ישבנו באופרה הלאומית בשורה הששית באמצע, ואך פצחה המקהלה בזמר, הופיע הסדרן הראשי בצד ולחש לתוך החשיכה:

- פס, מוצץ! מו צ צ ! . . .

מיד ידענו שהסבתא צילצלה. בדרכנו החוצה דרסנו מספר צופים, ובבית מצאנו גם את הזקנה במצב של עילפון קל. נסתבר שצצי נעלם כליל מעל המסמר המיוחד, שעליו אנו נוהגים לתלות אותו בדאגה מירבית מדי בוקר בבוקרו. החדר הראה תמונה של גמז כללי, ועל גבי בית-הקברות של שברי רהיטים וציפיות קלופות ישבה לה רננה ושידרה בגלים קצרים אלפיים קילוואטים...

- צצי! - זעקה האם - מישהו גנב אותו!

החשד נתגלגל על החלבן, שנכנס הבוקר כדי לשאול כמה בקבוקים צריך לחגים.

הקטנה צילצלה אליו בעיצומו של הליל:

- אליעזר - שרקה לתוך השפוף - אתה לקחת מוצץ הבוקר?

- לא - ענה אליעזר - אני לא לוקח מוצצים.

- היה על המסמר ונעלם!

- לא ראיתי - כך אליעזר - אז 23 בקבוקים ביום רביעי...

היה ברור שהוא מתחמק. האשה עמדה להזעיק טלפאט, שיבוא עם הפרה-פסיכולוגיה וימצא את צצי ברפת החלבן, כשלתעת נתגלה החפץ יקר-המציאות בין הקפיצים של כורסה הפוכה...

- איך זה הגיע לשם? - הרימה האשה את עיניה המעונות שמימה - ל מ ה ?

התעניינו אצל שטוקס האינסטלאטור, אם יש בנמצא איזה מכשיר-גייגר או משהו, שאפשר לגלות בו מוצצים אבודים. אחד השכנים, שסבל לאחרונה מחוסר שינה כרוני, הציע להעסיק כלבים המאומנים לגלות חשיש.

הפתרון הסביר היה לקשור את צצי בשרשראות ללול, אבל הרופא שלנו התנגד:

- הילדה עלולה לחנוק את עצמה - אמר הרופא - תנו יותר אהבה.

- אפרים - מסרה האשה - דעתי הולכת ונטרפת עלי...

היא מרבה להקיץ בלילות בשל חלומה החוזר, שנמיה גדולה נכנסת דרך המטבח וחוטפת את צצי ונמלטת אתו אל מחשכי יערות-העד. איך תמצא אותו, האשה המסכנה הזאת, הרי היא בכלל לא יודעת מה זה נמיה? נוסף לכך הקטנה מתחילה לדמות בנפשה בזמן האחרון, שהמוצץ בורח בכוחות עצמו, כמו בטלוויזיה בסרטים המצויירים, הופ-הופ-הופ, וצצי כבר מעבר לגדר...

א י ם .

סודו הנורא של צצי בכל זאת נתגלע לנו.

קרה זה באותו לילה נטול-הירח. תחילה הכל התנהל כשורה: האשה והחותנת שלי ניגשו בדיוק בשעה 7 לארון-הברזל שקנינו לפני שבוע, כל אחת מהן הכניסה את המפתח שלה, ופתחו את הסייף והוציאו מתוכו את צצי. אחר כך שמו את המוצץ בפי רננה בלול וסגרו עליה את הדלת. באותה שעה כבר היה המוצץ מבוטח ב-20 אלף לירות, אבל זה לא השקט אף אחד בבית, כי הרי שום כסף בעולם אינו מהווה תחליף למוצץ נדרש...

קמתי והצצתי פנימה דרך חור המנעול.

- אשה - נהמתי - בואי הנה!...

בתוך מסגרת חור המנעול הצטיירה דמותה הזעירה של רננה, כשהיא גולשת בשקט מעל הלול, וניגשת אל הספה ותוחבת את צצי אל בין מזרוניה. אחר כך חזרה וטיפסה בתנו אל בסיסה ופתחה בנון-סטופ-שיא. נשמנו כולנו לרווחה. הילדה בריאה איפוא לגמרי, חופשית מכל תסביך, היא אינה מאוהבת כלל בשום מוצץ בעולם, היא פשוט מענה אותנו באופן שיטתי, במסגרת קרקס משפחתי מאולתר. לפי הרופא, זוהי תופעה מקובלת למדי בין יונקים, קרוב לוודאי תוצאה של העדר אהבת הורים. הוא רשם בקבוק נוסף של אטרקס, אולם טיפות-ארגעה כבר אינן משנות דבר בביתנו, כי אני והאשה הקטנה התרגלנו אליהן מזמן.

